

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 — "
Pe 3 luni . . . 7 — "
Pe o lună . . . 2-40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zăneli Nr. 1 a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 c.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

O nesocotință unguerească

Ziarele maghiare în frunte cu „Pesti Hirlap” publică sub titlul: „Prietenie română-maghiară”, următoarele rânduri pentru care, dacă ar fi adevărate, nu găsim cuvinte destul de energice spre a înfiera pe prefectul care a îndrăznit să rostească cuvinte de asemenea natură la adresa poporului român.

„Din Oradea-mare primim știrea că *Demetriu Rindu* episcopul gr. cat. dela Oradea-mare a dat un prânz, la care au participat toate notabilitățile orașului. Toastului episcopului, în care acesta a toastat pentru pace, i-a răspuns prefectul *Miskolezi Ferencz*.

„In chestiile de naționalitate, a spus el, să fim conduși de iubire și pace. Prietenia română-maghiară nu e utopie, ci o idee vie, rezolvirea căreia o promovează unitatea economică, deoarece pe noi ne leagă numeroase chestii de interes. Românii din Ungaria numai atunci vor putea progresa pe teren economic și cultural, dacă vor fi slugi credincioase (?? N. R.) națiunii unitare maghiare. Trebuie scoasă din opinia publică credința, că maghiarii voesc să despoaie pe români de drepturi și de caracterul lor de rasă și limbă.

Nu am obținut amănunte asupra banchetului și a cuvântării prefectului maghiar de care vorbesc foile unguerești așa, că nu știm exact cuprinsul cuvântării și împrejurările în care a fost rostită.

Până la noii lămuriri ținem însă să punem în vedere, prefectului *Miskolezi* și ziarelor maghiare, că s'au dus timpurile

când poporul român putea să fie tratat ca o slugă credincioasă sau nu, pe pământul pe care are dreptul să trăiască în firea și legea sa cu voia sau fără de voia „națiunii maghiare”.

Dacă alții pot să-și vândă naționalitatea lor pe un blid de linte, sau dacă, după experiențele ce au avut cu toți jidanii transformați în patrioți maghiari peste noapte, prin legături de interes, cred că pot să cumpere un popor și să-l facă slugă credincioasă a „națiunii unitare maghiare”, îi privește.

Cât despre partea noastră a românilor le amintim, că neamul nostru dăinuiește pe aceste țărâmurii de 18 secole și că în tot acest timp, dar mai ales de 1000 de ani încoace, el își păstrează limba, legea și firea sa românească, împotriva tuturor intereselor materiale, care de sigur altele ar fi fost, dacă ar fi ținut mai mult la ele decât la naționalitatea sa.

Cu cât aceste interese au fost mai primejduite, cu cât a fost mai rău izbit în interesele sale materiale, cu atât mai mult s'a cramponat românul de limba și de legea sa.

Ale d. *Miskolezi Ferencz*, că s'au cam dus timpurile când națiunea valahă putea să fie considerată ca o nație care poate să slujească.

De geaba vorbește d-sa de interese economice.

Precum au apus vremile când vedeau în neamul nostru o nație menită să slujească, așa vor apune și timpurile de azi,

când cineva nu-și poate apăra interesele materiale decât lăpădându-și naționalitatea.

Noi sperăm, d-le *Miskolezi Ferencz*, și avem toată convingerea că visul nostru se va îndeplini, că — fără a ne topi naționalitatea noastră în mongolismul vostru semit — vom ajunge să nu suferim în interesele noastre materiale, căci e just să avem aceleași avantaje economice, toți aceia cari muncim pentru acest stat și care-l ținem pe umeri cu sudoarea noastră.

Noi vom ajunge odată și odată la deplina respectare și dezvoltare culturală în forma națională, fără a mai deveni slugi, pentru că neamul nostru nu a ținut la blidul de linte pe care el îl furnizează, altora, ci ține la legea, la limba, la firea sa românească.

Dacă dar d. *Miskolezi Ferencz*, este într'adevăr partizan al unei împăcări sincere româno-maghiare, să nu apeleze la apetiturile materialiste ale poporului nostru, căci își rezervă o amară deziluzie.

Mai presus de orice avantajii materiale, acest popor pune nevoia sa sufletească de a trăi în firea și legea sa. Până când patrioții ca d. prefect, nu se vor convinge și nu se vor hotări să respecte acest postulat, până când nu vor oferi garanții serioase, că neamul nostru se poate dezvolta aici pe pământul pe care trăiește de secole, în statul pentru care contribuie din greu, în conformitate cu cerințele ființei sale naționale, până atunci împăcare nu poate să fie.

O sciziune de ordin sufletesc nu se împacă printr'un blid de linte, ci prin măsuri, cari să o satisfacă.

În momentul în care asigurarea aces-

Carmen Sylva

Pierre Loti marele scriitor francez, publică sub acest titlu în revista pariziană „Dimanche illustré” din 7 ianuarie st. n., următorul articol.

În cursul vieții mele pribege mi-s'a întâmplat odată să mă opresc într'un castel fermecat, la o zână.

Sunetul depărtat al buciului, are puterea de a-mi reinvia toate amintirile petrecerii mele acolo.

Pricina e că acel castel al zânei, e așezat în mijlocul unui codru profund, în care se auzia mereu trompete militare cu timbru grav, răspunzându-și ca din depărtări nemărginite. Aceste sunete străine, necunoscute, aveau o melancolie aparte, păreau chemări vrăjite, în aerul sonor ce respiram, acolo. — aerul tăcut, viu și pur al culmelor.

Deci când aud din depărtare trompete sunând, revăd îndată, tot așa de lămurit ca și cum aș fi încă, un budoar regal (căci zâna de care vorbesc este și regină), dând prin înalte ferestre gotice peste un infinit de pini verzi strânși unii lângă alții ca în codrii primitivi.

Budoarul, îngrămădit cu lucruri prețioase, este de o mareție sumbră, în culori fără de urme, de nuanțe atenuate dând în blond, aurării întunecate, nuanțe de focuri ce se sting, are mari draperii mas-când colțuri misterioase în turnuri.

Și zâna-mi reapare acolo, investmântată în alb cu un lung văl, ea este așezată în fața unui planșet și pictează pe pergament cu un penel ușor, minunate chenare de cărți arhaice, unde aurul domină peste tot; lucru de regine ale vremilor apuse, început de trei ani, o carte de liturghie neprețuită, destinată unei catedrale.

Cu ce cuvinte se descriu trăsăturile acestei regine? Cât e de delicată și deficilă sarcina; îți pare că expresiunile ordinare, pe cari le-ai întrebuințat vorbind de un altul, devin cu totul ireverențioase, atât de mare e respectul ce ți-se impune când e vorba de dânsa. Eterne tinerețe este în surâsul ei, ea stă pe buzele ei catifelate cu un inalterabil roz; ea străluce pe frumoșii dinți limpezi ca porțelanul. Iar mărețele ei plete, cari se văd prin văl amestecate cu fire argintale, sunt aproape albe...

„Perii albi, a scris în cugetările sale, sunt punctele de spumă care acopere marea după furtună...”

Și cum să exprimi farmecul unic al privirii sale, al ochilor săi albaștri limpezi sub fruntea largă și pură: farmec de supremă inteligență, farmec de nesfârșită profunzime, de discretă și simpatică pătrundere, de suferință obișnuită și de imensă milă!...

Foarte schimbăcioasă este expresiunea acestei fețe, cu toate că surâsul este aproape veșnic. — Acesta este rolul nostru, îmi zise că într-o zi, de

a surăde continuu ca niște idoli. — Dar acest zâmbet de regină are multe nuanțe diferite; uneori este o veselie, proaspătă de copil; deseori este un zâmbet de melancolie resemnată. — alteori chiar de tristețe fără de margini.

Prima dată când am avut onoarea să vorbesc cu M. S., mirarea mea nu a fost că am auzit-o vorbind în chip superior despre lucruri serioase, știam de mai înainte că așa e ea. Dar ea regină obligată la „zâmbetul perpetuu al idoliilor”, îmi părea că ea a rămas străină de unele învățături, de unele suferințe ale sufletului uman, și admiratia mea a fost mare de a vedea, dimpotrivă, că ea cunoștea adânc încercările, toate mizeriile inimei celor mai raii și celor umili tot așa de bine ca și pe acelea ale inimei celor mari, ale prinților.

Pentru a forma astfel această suverană, a trebuit copilăria ei austeră și întințată de toate doliurile, într'un castel din Nord, copilăria sa ținută înapoi departe de curte și pusă în atingere cu suferințele sârmanilor oameni cari trăiau pe domeniul părintesc. Pentru a face așa de bună și de accesibilă celor care plâng a trebuit o primă educație simplă și familială.

Apoi a venit acel pelerinaj dealungul Europei în compania mătușei sale, marea ducesă Helma a Rusiei, și, în țările unde se opreau, mătușii ei mai aleși îi imbibau spiritul cu un rezumat transcendent al tuturor cunoștințelor omenești, ce o

tei libere dezvoltări naționale va fi fapt îndeplinit, împăcarea se va face dela sine, căci atunci și celelalte drepturi economice și politice vor fi cucerite, așa cum le comportă datoriile noastre pe cari știm să le îndeplinim cu prisos.

Altfel ar fi să desperăm de triumful dreptății.

Până atunci însă, prefecti cu mentalitatea mongolă și cu haină europeană, vom mai suporta noi destui, dar nu vom tolera pe românii, cari i-ar asculta fără să roșască și fără să se înăbușe de indignare...

Asemenea români, dacă s'ar găsi, îi vom dărui bucuroși, căci ei ar fi nevrednici de neamul nostru...

O altă școală maghiarizată în Bihor. Din comuna Ianoșda (com. Bihor) primim știrea tristă, că școala confesională gr. or. română de acolo e pe cale a se maghiariza cu desăvârșire. Ministrul de culte și instrucțiune publică a dat ordin, ca în acea școală limba de propunere pentru toate obiectele de învățământ să fie cea ungurească. Decând renegatul vicar Mangra a intrat în grațiile guvernului, concesiile naționale în Bihor urmează una după alta. Mai multe școli românești s'au închis, altele s'au maghiarizat. Și Bihorul românesc doarme somnul de veci. Bieții învățători sunt terorizați, mai multora dintre ei li-s'a detras ajutorul de stat sub cuvânt, că au agitat la alegeri în contra națiunii maghiare, iară partea cea mai mare a preoțimeii își bate pieptul, că ei sunt naționaliști, deoarece țin cu Mangra și abonează „Tribuna”. Aproape toți preoții, cari au iscălit adresa de aderență către Mangra, sunt abonații „Tribunei”. Astfel se face „primenirea” și „se selecționează valorile” în Bihor, unde „adevărul” nu mai e pe cale, ci a și sosit în chipul „Tribunei zilelor lui Mangra”. Acest vicar volnicos, care terorizează preoțimea și învățătorimea Bihorului, știe ce face, când răspândește între supușii săi „organul independent” din Arad al d. O. Goga.

chintesență a tuturor literaturilor! Și, în sfârșit au fost acești ani cam lungi trecuți pe tronul României. Venită încă foarte tânără, în această țară turburată care se forma, a trebuit să vadă de aproape multe drame, spre marea mirare a ochilor săi puri. Atunci, imediat, văduvele, părăsite, mamele fără de copii, micile copile fără de mamă, au devenit amicile sale.

Ea a socotit că datoria sa de regină era de a nu respinge nici odată confidențele, chiar cele mai sumbre, care-i veniră cu lacrimi, și că rolul ei este de a ridica, de a împăciui de a ierta de a șterge...

O imensă milă ce pare detașată de tot, care nu așteaptă nimic în schimb, care scuză tot, — acolo stă, cred, darul rar și supraomnesc pe care timpul, suferința, decepțiunile, ingratitudele l-au făcut acestei regine. Dar cu firea-i arzătoare, cu entusiasmul său pasionat pentru tot ce e frumos și nobil, a trebuit să treacă prin multe surprize, de indignări, de revolte, până să ajungă la acest zîmbet ultra-ceresc, care pare acum a face parte întregitoare din ea însăși. „Fiecare dintre noi aproape, a avut un Ghetseman și un Calvar al său”, a scris ea undeva, aceia care se renasc după ele, nu mai aparțin pământului.

Pierre Loti.
Din academia franceză.

„Deșteptarea” dlui Arsenie Vlaicu. La Brașov apărea până acum o foaie săptămânală fără colorit politic, „Deșteptarea”. Toată lumea știe, că fituica aceasta este organul de casă al dlui Arseniu Vlaicu, directorul școlii comerciale române din Brașov, al dlui Arseniu Vlaicu, acest „primenitor” și „selector” al valorilor morale din Brașov. Dar nimeni nu-și bătea mult capul cu „Deșteptarea”, care nu reprezintă absolut nimic și nici nu se ocupa, decât cu chestiile locale din Scheii Brașovului.

A simțit însă d. Arseniu Vlaicu, că acum se lucrează la destrămarea partidului național român și a crezut, că i-a venit deci și rândul dsale să facă *politică românească*. A deus deci cauză și cu nr. 1. din 1912 „Deșteptarea” a devenit organ politic, „*foaie națională independentă*”, cum se scrie cu mult înțeles sub titlul mare „Deșteptarea”.

Vedeam noi, că se pregătește ceva în Brașov. Directorul școlii comerciale vrea să facă și el politică, bine înțeles „*politică românească independentă*”.

Reproducem câteva fraze din noul program al „foaiei naționale independente” din Brașov. In ele se resimte duhul „Tribunei”, organul de predilecție al dlui A. Vlaicu. Să vedeți numai:

„Ca foaie politică, nu avem pretenția a intra în luptă de concurență absolut cu nimenea, ci în haina și rolul nostru modest avem voință tare a face un serviciu cât de mic, *dar real* (sublinierea d-lui Vlaicu. N. R.), intereselor de existență și înflorire ale neamului nostru.

„Și tocmai pentru acest motiv am ținut și ținem tare la principiul independenței, căci convingerea noastră nestrămutată este, că încătușarea libertății de exprimare a ideilor și convingerilor (păreri libere? N. R.) împiedecă cunoașterea situațiunii și amenință cu izbucnirea de idei și fapte extravagante și periculoase, cari se vor răsbuna amar mai în urmă.

„Noi nu stăm în serviciul nici unei persoane (bre, bre!) ci stăm absolut în serviciul cauzei naționale românești, a cărei isbândă desăvârșită nu primejduiește existența și înflorirea nimănui și nu întunecă nici o aureolă, ci tocmai din contră o împodobește prin variațiunea plăcută a strălucirii înfloririi ei binemeritate”.

Astfel glăsuiește d. Arseniu Vlaicu, pentru redacție, iar într'un al doilea articol politic din corpul „foaiei sale independente” sub titlul „*Incurcături politice*” pledează pentru crearea posibilității de a intra și episcopii români în partidul național român. Bine înțeles, partidul național român va trebui transformat astfel, ca episcopii români să poată intra și dâșii în acel partid, rămânând totodată și oamenii guvernului. „Pentru masele mari, cari umplu sălile adunărilor populare de protestare, aranjate de comitetul central, programul dela 1881 nu reprezintă decât o formă de o mică valoare”, zice *foaia națională independentă* dela Brașov.

Și mai zice așa: „A doua piedecă (a intrării episcopilor în partidul național) este revizuirea programului dela 1881. Dacă lipsa organizațiunii sale ar permite ca partidul, el însuși, să se pronunțe în forma unui plebiscit asupra revizuirii, nu mai începe nici o îndoială, că ea ar fi votată cu cea mai mare înlesnire”.

Iată deci „Tribuna liberă” dela Brașov, iată că s'a ivit și la Brașov Ciorogariul, care susținuse de atâteaori, că politica partidului național român este „*politică dela...*” o comună din Bihor, satul predilect al părintelui Ciorogariu dela Arad, al cărui nume însă nu se poate scrie.

Tribunale libere se sporesc. Eugen Brote s'a mutat dela Rășinari la Brașov. Ghiarele încep să se arate tot mai pe față, tovarășii răzleți încep a se „concentra”. Infiripările „oarecum programatice” își dau fructele lor.

Salutăm pe d. Arseniu Vlaicu pe arena politică.

„Asociațiunea micilor-industriași” pentru sufragiu universal. Duminecă înainte de amiază „Asociațiunea micilor-industriași” a ținut o adunare, în care s'a primit

cu mare însuflețire următorul proiect de rezoluțiune:

„Asociațiunea micilor-industriași” în ședința ținută astăzi constată, că situația politică și economică actuală a Ungariei pentru micii industriași e insuportabilă. Adunarea constată, că motivul acestei situații insuportabile își află explicare din faptul, că încă și azi conducerea politică a țării este deținută de acea clasă socială, care veacuri de-a rândul atât în trecut cât și astăzi a considerat țara de o proprietate privată a ei. Isvorul tuturor rețelilor este organizația politică anti-democratică a țării, toate drepturile sunt ale clasei proprietarilor mari și de mijloc; clasa muncitoare a țării are numai datorii, însă drepturi nu are.

Din punctul de vedere atât al micilor industriași, cât și celorlalte straturi ale clasei muncitorilor din țară, singurul mijloc de asanare a nevoilor sociale și economice existente este: democratizarea actualului parlament de clasă. Deci, adunarea hotărăște, să se trimită președintelui guvernului un memorandum, în care acesta să fie invitat, că de urgență, înainte de rezolvirea oricărei chestii, să prezinte camerei un proiect în chestia legiferării *sufragiului universal, egal, secret și cu votarea după comune*, care proiect să asigure drept de vot oricărui cetățean ungar trecut de 24 ani, care știe scrie și cete.

Tot cu prilejul acesta asociațiunea a ales pe fostul secretar ministerial, Ladislau Kafka, ca membru de onoare. Kafka a rostit un discurs lung, în care a declarat, că în Ungaria nu trebuie să se facă politică națională, ci economică și democratică.

Căderea ministrului de războiu. Un ziar unguresc scrie: „Din isvor bine informat, deși nu oficial, aflăm, că zilele generalului cav. M. Aufferberg, ca ministru de războiu sunt numărâte. Ministrul de războiu, a cărui poziție se sguduise încă cu prilejul delegațiunilor din decembrie, la începutul lui martie va demisiona. Corespondentul nostru ne anunță, că această cădere este pricinuită de antipatia partidelor politice ungurești”.

Ministrul de externe în Bozen. Din Viena se comunică: De ieri starea sănătății ministrului de externe cont. Aehrenthal s'a îmbunătățit simțitor. Ministrul de externe toată ziua a stat lângă masa de scris ocupându-se cu chestii de ale monarhiei. În cursul săptămânei viitoare contele Aehrenthal în scopul restabilirii sănătății sale va pleca în Bozen, unde va petrece până la deschiderea sesiunii delegațiunilor.

Conflicte în chestia limbii oficiale croate. Din Fiume se anunță, că ziarele ce sosesc din Zara, Spalato și în general ziarele dalmatine zilnic aduc la cunoștință conflicte mai mari sau mai mici ce se ivesc între autorități și particulari, de când limba croată a fost decretată de oficială în Dalmatia. Funcționarii germani și italieni nu se pot deprinde cu noua ordine ceace face ca neînțelegerile și conflictele să fie la ordinea zilei.

Comandamentul militar și aviatică. Foile vieneză colportează știrea conform căreia comandamentul militar ar cere prin bugetul prezintă delegațiunilor mai multe milioane pentru aviatică Ziarul „Zeit” pe baza unei informațiuni primite din loc competent desminte această știre.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile
femeștil ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

O observare

D. Partenie Cosma în „părerile“ sale publicate în „Tribuna“ susține între altele că zădărnicierea „pactului“ încercat în prezenta alegerilor din 1910 cu guvernul Khuen e a se atribui unei indiscrețiuni, comise prin publicarea programului de împăciuire prezentat de d. dr. Ioan Mihu — în „Gazeta Transilvaniei“.

Este în mare eroare d. Cosma, când susține aceasta.

Dela o persoană cinstită, vrednică de toată încrederea în poziția de-a fi avut informația cea mai reală în chestiunea plănuțului pact dintre partidul național român și guvern, persoană, pe care d. Partenie Cosma încă o cunoaște bine, am aflat următoarele:

Când s'a alcătuit guvernul contelui Khuen-Héderváry, acesta era de credința, că nu se va bucura de sprijinul contelui Tisza István, care la formarea cabinetului, știm bine, stătuse în rezervă.

Din tactică, pentru a-și înlesni posibilitatea formării unei majorități în lupta electorală, s'a gândit la o împăcare cu naționalitățile, și îndeosebi cu *Românii*, cari orișicum, în urma numărului și activității lor politice reprezintă o forță considerabilă.

Astfel s'au pornit pourparleurile.

În decursul tratativelor, însă, contele Tisza István își părăsește rezerva impusă pentru moment și ofere guvernului întreg sprijinul său, aruncându-se în lupta electorală cu tot fanatismul ce-l caracterizează și devenind cel mai aprig și înfocat cortes al guvernului.

A pus însă condiția: *nici un pact cu românii*.

Tisza a declarat: la *indivizi particulari*, fără nici o rezervă, pe baza programului dat de guvern în chestiunea de naționalitate. Românii pot intra în partidul guvernamental, sunt bine primiți, se vor bucura de tot sprijinul în campania electorală, fie 40 ori mai mulți. Dar numai ca *indivizi, nici decum ca partid, fie cu program oricât de moderat*, și redus.

Nici cea mai mică rezervă de program național, Tisza n'a admis-o.

N'a cerut *renegare*, dar n'a voit nici să audă de români ca *partid politic*, ca factor de sine stătător.

A cerut *disolvarea* partidului național român și intrarea unui-fiecăruia ca *individ* în partidul guvernamental.

„Tisza agyon öleli a kormányt számogatásával. Ilyen körülmények között nincs szükségünk a románokra, mint pártra. Aki minden nemzetiségi utógondolat nélkül be akar lépni a kormánypartba, mint egyént szivesen látjuk, szivesen támogatjuk. Ez a kérdés ma Tisza kezében van.*)

*) „Tisza omoară guvernul cu dragostea sprijinului. Între astfel de împrejurări n'avem nevoie de români, ca partid. Cine fără orice rezerve naționaliste voințe să intre în partidul guvernamental, ca individ îl primim cu plăcere și-l asigurăm de sprijinul nostru. Azi chestia aceasta se află deșusă în mâinile lui Tisza“.

Cele petrecute în decursul campaniei electorale și toate discursurile contelui Tisza dovedesc pe deplin informația de mai sus.

Guvernul, ce-i drept, n'a întrerupt brusc tratativele începute, n'a făcut-o aceasta din *tactică*, pentruca să treacă timpul și partidul național român să nu fie în stare a face pregătiri îndestulătoare pentru lupta electorală.

Astfel stând lucrurile, nu e corect să fie învinovățit comitetul partidului național român și prezentat responsabil pentru o situație, pe care el nu a creat-o, ci împrejurări cu totul neatârătoare de comitet.

Sunt sigur, că d. Partenie Cosma nu-mi va lua în nume de rău aceste observări inofensive. Astăzi ne aflăm într'o încurcătură nespuse de grea și țin de datorința fiecărui bun român să contribuie cu ce poate la clarificarea situației și stabilirea obiectivă a responsabilităților.

Dacă d. Cosma ar trage la îndoială cele comunicate de mine, sub discuțiunea cuvenită, îi voi face cunoscută și *persoana*, dela care am primit aceste informații.

Vârșeț, 20 ianuarie 1912.

dr. Vasile Meșter.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Prin lista de subscripție ce am deschis, nizuim să împărțim, câteva abonamente gratuite la „Poporul Român“ organul poporal al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmărușul, Săcuimea ș. a.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori unde ar ajunge glasul nostru să împlinescă aceea ce pot din nădejdele noastre. Li îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai măntuitoare. În acest pământ și în asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele, unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul.

Nu ne îndoim, că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „Poporul Român“ este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „Românul“, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „pentru darul de Anul nou al „Poporului Român“.

Transport: 573 abonamente, 2341 cor.

Au mai dăruit următorii:

157. D. Sever Sălăjan, adm. domonial. Pusztaholod 4 abon. 1/2 an 8 cor.

158. D. dr. Vasile Lucaciu, preot Sisești 10 abon. 1/2 an 20 cor.

159. D. Ioachim Muntean, protopresbiter, Aquita 2 abon. 1/2 an 4 cor.

160. D. dr. Petru Corneanu, Oravța 2 abon. 8 cor.

161. D-na Ana V. Mangra, preoteasă Ecica rom. 1 abon. 4 cor.

Total: 663 abonamente, 2659 coroane.

Scrisoare din Roma

Faimoasele isprăvi ale unui pretins abate

De câteva zile a fost arestat la Roma un tânăr turinez, care, dându-se drept abate, răușise să înșele bunăcredința a multor prelați, storcându-le sume însemnate de bani. E foarte mult gustată povestea acestui aventurier, care opera în cea mai mare liniște de ani de zile în diferite centre ale Europei. Faptul că acum a fost prins de poliția italienească l'a făcut pe falsul abate să se minuneze de dibăcia agenților țării sale și să le recunoască superioritatea față de polițiștii altor țări, cari n'au reușit să pue mâna pe el în tot timpul deselor sale peregrinațiuni. Ziarele vorbesc de isprăvile escrocului în fiecare zi și au reușit să-l facă chiar simpatic publicului, care vede în el un pungaș de seamă extraordinar de șiret și inteligent. Are o înfățișare distinsă, se îmbracă cu multă eleganță, vorbește în perfecție în afară de italienește, franțuzește și nemțește, ba chiar englezește și cunoaște foarte bine limbile moarte—latină și greacă. Cu cultura ce a căpătat pe vremuri într'un seminar nu i-a fost greu să facă pe abatele și să profite de naivitatea drept-credincioșilor, împrumutând titluri de nobletă, ca să impue mai multă încredere corporațiilor religioase, pe care reușea să și le facă prietene. Astfel, Giovanni Gindri, care nu-i decât feciorul unui otelier din Torino, se prezenta pe la diferite personaje eclesiale, când sub numele de Jean de Seigné, marchiz de Saint Mars, când sub acela de Jean Bony de Galier, marchiz de Villarmoir, sau chiar drept nepotul nuntului de la Viena, principele Granito de Belmonte etc.

Indrăzneala acestui tinăr, care n'are decât 25 ani, pare de necrezut, căci din când în când, în urma invitării prelaților, a călugărițelor, cu cari era în mare prietenie, făcea chiar serviciul religios prin biserici sau mănăstiri și spovedea cu multă curtenie pe cocoanele din aristocrație, cari binevoiau să-l ia ca duhovnic.

Acum, la Roma, răușise să capete învoirea să officieze liturghia până și în marea catedrală a Sfântului Petru, dar se vede, că în cele din urmă teama de a nu fi descoperit s'au poate vre-un scrupul religios l'a făcut să renunțe de a mai comite și această nelegiuire.

Destul, că față de toți cucernicii bisericii catolice pe care-i escroca, se dădea drept un mare nobil, care se bucură de mare trecere pe lângă Papa Pius X. Și ca să-i încredințeze, că nu spune decât adevărul, le arată o fotografie a Papei și a suitei sale, printre care se vede și figura surizândă a falsului abate.

Din corespondența ce i-s'a secestrat se vede lămurit cum acest impostor își bătea joc de cardinalii și episcopii, cu cari se punea în relații amicale și pe cari îi lua sub „înalta lui protecție“ pe lângă șeful bisericii catolice.

Nostim e, că sosind într'o vreme la Tours, tocmai când se anunțase facerea unei anchete, pentru stabilirea unor matrapazlăcuri ale înalților prelați de acolo, Gindri fu luat drept unul din comisia de anchetă și tratat cu cea mai mare condescendență de împričinați.

Părăsi cu mare pompă localitatea, și numai după ce primi daruri însemnate de bani, promise tot sprijinul său prelaților, cari se purtaseră așa de bine cu el. De atunci mulți capi însemnați ai bisericii catolice, ori de câte ori aveau vre-o favoare sau vre-o avansare de obținut dela sf. Scaun se adresau nobilului abate, care se punea cu cea

MOBILE solide, frumoase și ieftine poți procura numai dela fabrica de mobile a lui

: SZÉKELY ÉS RÉTI :
Marosvásárhely, Piața Széchenyi Nr. 47.

Dovada că lucrurile noastre sunt bune și ieftine, este, că cercul clientelei noastre, crește pe zi ce merge. Dispunem de un asortiment mare în mobile pentru mirese.

Mobile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane și pentru domni gargonii.

Prețuri extraordinar de ieftine!

Garnituri engleze de piele.

Persoanelor acreditate se vinde și în rate. La cereri din provincie ne prezentăm în persoană cu bogatele noastre colecții de mustre.

Tele-fon nr. 214.

mai mare bunăvoință la dispoziția lor, în schimbul unei anumite sume de bani.

În afară de cadourile de preț ce primea regulat dela protejată sa, Gindri mai avea un alt sistem pentru a stoarce bani dela naivii cu care se punea întotdeauna în relații amicale. Iată cum opera cu cecurile băncilor, bunăoară: Vărsa o sumă oarecare de 500 până la 1000 lei la o casă de bancă, la creditul Lionez, de exemplu, și sub un nume care niciodată nu era al său, obținea un carnet de cecuri cu cari îi era ușor să înșele apoi pe prelați sau congregațiile religioase, unde era întotdeauna considerat ca un om, care face mult bine bisericii.

Era destul să scrie pe unul din bonuri o sumă de 20.000, 30.000 lei, pentruca oricare din episcopii cunoscuți de el să se grăbească a-l împrumuta cu sume însemnate de bani, cari după ce se vedeau înșelați se adresau poliției. Era însă întotdeauna prea târziu, pentrucă tânărul abate, după ce își asigura o sumășoară de care avea nevoie, se grăbea să-și schimbe reședința și să opereze mai departe sub un alt nume, într'un alt ținut.

Nu se poate preciza încă până la ce sumă se ridică excocheriile ce a comis acest ingenios abate de contrabandă. Până acum numai din Italia au venit reclamații contra lui dela Torino, Florența, Pisa și Neapole, așa că judecătorii din Roma nu știu cărnii oraș să-i dea preferința, căci după legile italiene trebuie judecat în fiecare din orașele, în care a comis înșelătorii.

Și cum lui Gindri îi plăcea să cutreere și țările învecinate, s'a trimis fotografia lui și la Lyon, Paris, Tours, Berlin, Viena, etc., și se așteaptă și din alte centre ale Europei să curgă reclamațiile contra lui.

De altfel, acest escroc internațional nici nu neagă, că a frustat pe nenumărați prelați cu mai bine de o jumătate de milion. Găsește însă un motiv de scuză în faptul, că n'avea mijloace ca să-și satisfacă toate poftele și ca să trăiască în luxul de care îi plăcea să se înconjoare. Luând din prisosul celor bogăți a reușit să ducă o viață plină de plăceri și ceva mai mult să ajute și pe cei săraci din sânul bisericii, care altfel ar fi suferit lipsa și ar fi dus mizeria până la sfârșitul vieții lor.

Această filosofie a aceluia care a fost decretat până acum ca cel mai deștept dintre pungăși, a făcut o bună impresie printre colegii lui de închisoare și i-au atras numeroase simpatii într'un anumit public.

Roma, ianuarie 1912.

Tiberinus.

Vizita regelui Petru la Londra. După vizita sârbesc „Politika“ pertractările ținute între guvernul sârbesc și englez cu privire la vizita regelui Petru la Londra au avut un rezultat bun.

Regele Petru va pleca pe la începutul lui martie. Ambasadorul sârbesc la Londra a sosit în Belgrad, ca să-și ia instrucțiunile de lipsă.

Francia și Spania. Nici în ultima conferință — la care pentru primadată n'a luat parte și ambasadorul englez — ținută de ministrul de externe al Spaniei cu ambasadorul francez nu s'a putut ajunge la o înțelegere în chestia marocană. Ambii diplomați și-au comunicat punctele conflictului, cari le vor aduce înaintea tribunalului de pace din Haga. Totodată s'au consultat cu privire la teritoarele de pe litoralul african, pe cari Spania să nu le întărească. În chestia datoriei marocane, Spania refuză să facă orice concesie. Ea va da ca garanță: plățirea în aur înainte pe trei luni a cupoanelor dela împrumuturile din anii 1904 și 1910, și asigurarea contingentului din venitele vamale în porturile de pe teritoriul ei. Pretinde însă libertate deplină în activitatea sa. Pentru a împrăștia orice îndoială, Spania se va obliga de a nu prelăsa nimic nici unei alte puteri din teritoriul său.

Frământările din China. *Telegrame din Peking vestesc că în oraș e mare agitație căreia se așteaptă a-i urma fapte surprinzătoare. Populațiunea are o atitudine demonstrativă față de Juansikai. Priciniile lui Juansikai i-au ținut la dispoziție eri un tren special cu care la nevoie să poată fugi în Tiencin. Poziția lui Juansikai a devenit prin urmare destul de dificilă acum în urmă. Mulți man-*

ciurieni l-au părăsit. Tielang fostul ministru de războiu, un serios dușman al lui Juansikai, a hotărât căderea lui în 1908, s'a reîntors acum în Peking. Căile ferate rusești au refuzat transportarea trupelor chineze în Cailac pe motivul că mongolii n'au dreptul să se amestece în tulburările din China. Trupele chineze refuzate au fost nevoite să-și înceapă marșul lung și atât de greu peste dealuri.

Situația în Franța. Senatorul Pelletan arată în „Le Matin“ că partidul radical socialist francez se poate socoti mort după constituirea ministrului Poincaré. Cele două puncte din program ale radicalilor socialiști — impozitul progresiv pe venit și păstrarea mirenirei școalelor — se vor lăsa pe planul al doilea.

Dar moartea radicalismului-socialist, zice el, lasă un gol primejdios. Muncitorii își vor pune nădejdea numai în partidul socialist-unit.

Agitațiile iezuiților în Bavaria. Ministerul de culte din Bavaria a tras la răspundere pe arhiepiscopul de München pentru atitudinea sa în chestiunea iezuiților.

Arhiepiscopul și clerul subaltern au sprijinit, contrar interdicțiilor guvernului, pe iezuiții cari au venit în Bavaria dela mănăstirea iezuiților din Feldkirchen și au ținut conferințe religioase.

Deoarece iezuiții au azistat împotriva celor de alte credințe, s'au întâmplat scene neplăcute.

Scopul vizitei lui Kiderlen Wächter la Roma. Ziarele pariziene mai importante publică depeși sosite din sorginte bună din Roma, din cari reese că vizita lui Kiderlen Wächter ar avea scopul de a provoca încheierea păcii între Italia și Turcia.

Toate desmintirile apărute până acum privitor la această intenție a lui Kiderlen Wächter, sunt neîntemeiate.

Propunerea Italiei în chestia vaselor franceze capturate. Agenția Havas anunță din Roma: Guvernul italian a făcut propunere guvernului francez, că toate neînțelegerile iscate cu privire la vapoarele „Carthago“ și „Manouba“ să fie supuse tribunalului de pace din Haga.

Statistica alegerilor din Germania. Berlin 23 ianuarie. 34 mandate încă nu sunt complinite, în cercurile aceste balotajele se vor ținea joi, când apoi se va constitui reichstag-ul german spre bucuria nu prea mare a cancelarului Bethmann-Hollweg.

Blocul negru-albastru a slăbit și dacă din balotajele ce mai sunt vor câștiga numai 10 mandate, blocul din stânga va avea majoritatea, căci 199 voturi e majoritate absolută în reichstag-ul german.

Mandate câștigate-pierdute:
 Partidul conservator 42, (pierdute 16).
 Partidul imperialist 12, (pierdute 13).
 Antisemiții și asociațiunea economică 11, (pierdute 7).
 Centru 90, (pierdute 4).
 Liberali germani 38, (pierdute 13).
 Poloni 16, (pierdute 4).
 Progresiști populari 39, (pierdute 10).
 Social-democrați 99, (pierdute 46).
 Elsația 5, Lotharingia 1, Welfi 5, Danezi 1, Sălbatici 1, la olaltă 13, (pierdute 4 mandate) afară de partid.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultanță dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Polonii și Rutenii

Un interview cu un politician polon, care stă afară de partid.

Frământările în tabăra polonilor și înăsprirea contrastului polon-rutean, își iau începutul cu guvernamentul provincial al contelui Leo Pininski predecesorul contelui Potocki. Până la acest timp Schlachta (adunarea nobilimei poloneze), din Podolia (Galiția de ost) mergea mână în mână cu partidul Stancyk, sub care este de a se înțelege grupa proprietarilor mari din Galiția de vest.

Schlachta din Podolia însă a înțeles, că prin desvoltarea conștiinței naționale și sociale a poporului rutean din Galiția de ost, poziția sa este amenințată foarte serios și că prin urmare trebuie să-și caute sprijinul în așa numitele minorități polone.

Pentru ași ajunge acest scop, cunoscutul politician cav. de Kozlowski a început sub patronajul guvernului de atunci Pininski o agitație polonă șovinistă în Galiția de ost, care după cum se presupune urmărea singurul scop: mântuirea minorităților polone, de facto însă țintea asigurarea hegemoniei Schlachtei. În același timp guvernul Pininski îi arăta pe rutenii bătrâni, adecă rutenii rusofili, ca pe un element conservativ contrar mișcării democratice-rutene. — Astfel au fost atâcați pritenii, precum și polonii contrari Schlachtei dominante din două părți, de-o parte de guvernor, de altă parte de Schlachta.

Nu mult după aceasta Schlachta polonă și-a schimbat tactica întrucâtva, după ce a văzut, că proprietarii mari nu corespund pentru o agitație fie și națională în popor. Din cauza aceasta acțiunea lui Kozlowski a fost înlocuită cu acțiunea partidului național-democrat, — care urmărea acelaș scop, — al așa numiților poloni vechi.

Acest partid trebuie dară considerat ca avânt postul schlachtei din Podolia în lupta pentru menținerea puterii sale ca factor politic.

În adevăr partidul polonilor vechi a fost timp îndelungat favorabil guvernului polon, și mai cu seamă al contelui Potocki, care a ocupat postul de guvernor, după ce contele Pininski s'a arătat de neappt pentru acest post fiind om comod și neajutorat.

Sprijinirea rusofililor deoparte și a polonilor vechi de altă parte — în interesul hegemoniei amenințate a proprietarilor mari poloni în Galiția de ost — forma și sistemul acela, care era și al contelui Potocki și care a durat cu puține modificări timp de un deceniu.

Aceasta politică perfidă, țesută consequent timp de 10 ani, cauză nu numai poporului polon foarte multe pierderi, — ci și întreagă țara o de vastă de necrezut.

Șovinismul național a crescut în tabăra polonilor și rutenilor și a dat naștere la formarea unui partid german și la unul judaic-național. Obveniră evenimente (ca și vărsările sângeroase din Latz, Kozopiretz etc.), cari numai la bine nu puteau duce.

O schimbare era în interesul Galiției și al întregului stat austriac necondiționat de lipsă. Această schimbare în politica internă din Galiția s'a făcut de fapt, îndată ce parlamentul de mai năim a fost dizolvat și partidul polonilor vechi la ultimele alegeri decimat. Guvernorul de prezent de Bobocynski s'a sprijinit pe coaliția formată de proprietari mari din Galiția-de-vest cu partidul țărănesc a lui Stassinski, ca stând pe baza aceasta și poată contrabalansa puterea din tabăra polonilor.

Lovitura a fost îndreptată asupra polonilor vechi, a nimerit însă mai cu seamă Schlachta.

Ce s'a întâmplat în ultimele momente, anume formarea unei nouă grupări centrale, este numai o etapă mai înaintată în formațiunea stărilor din tabăra conservativă polonă. O parte ultrareacționară a Schlachtei polone și-a format o grupă deosebită sub conducerea contelui Stadnicki și este interesant faptul că s'a aliat la aceasta și profesorul universitar din Krakovia Milewoski, care până acum aparținea partidului conservativ din Galiția-de-vest. Aceasta nouă grupare pășește publice pentru partidul polonilor-vechi și își îndreptă săgețile contra guvernului de acum, și va împedea efectuarea unui pact cu rutenii.

Aula est pro nobis

Sub acest titlu neobositul luptător al fraților sârbi d. dr. Mihail Polit publică în ziarul „Vilag“ un admirabil prim-articol din care extragem următoarele:

Greșesc foarte mult acei bărbați de stat unguri, cari consideră de un paladiu pactul din 1867. Intre acești bărbați în primul rând se găsește și contele Ștefan Tisza, care afirmă, „că în pactul dela 1867 se cuprinde aula est pro nobis. Dela 1867 politica monarhiei s'a schimbat radical. Din ocuparea și anectarea Bosniei și Herțegovinei s'a format *politica-balcanică a curții austriace*. Bărbații de stat maghiari cu o naivitate oarecare au aprobat politica balcanică imperialistă a monarhiei noastre, ca și cum aceasta ar fi o politică balcanică imperialistă maghiară...

Ungaria și ungurii și-au vîrît mâinile în vesperul din Balcani, de unde cu greu vor putea ieși. Ori doară ungurii vor să se bucure și în Balcani de aula est pro nobis? Ce iluzie! Acolo există și va exista, ce'i drept, scutul, va exista aula est pro nobis, dar nu pe seama politicii balcanice imperialiste a ungurilor, ci pe seama *trialismului*, care e în strînsă legătură cu anectarea Bosniei și Herțegovinei.

Dar trialismul mai e în legătură și cu chestia naționalităților și cu chestia croată. Poate-se creia în Ungaria o astfel de situație, că naționalitățile și croații să fie *mănați* în brațele trialismului? Așa se vede, că da... Deputatul *Polónyi Géza*, polemizând cu discursul deputatului *Ferdinand Iuriga*, rostit în cameră, în chestia naționalităților și-a exprimat părerea, că în contra naționalităților ar trebui să se facă o *lege deosebită de incompatibilitate*.

D. M. Polit dovedește apoi, că ideia aceasta a fost împărtășită de altfel și de fostul deputat *Komjáthy Béla*, *Tisza Kálmán* și de baronul *Ronay*, care polemizând cu un discurs al d-lui Polit a spus: „*Quem ferrum non sanat, ignis sanat*“, ceea ce înseamnă altceva, decât, că naționalitățile erau amenințate cu fier și cu foc.

Dealtfel legea de incompatibilitate în adevăr s'a întrebuițat în contra naționalităților. Timp de *zece ani* nici un singur deputat naționalist n'a putut intra în parlamentul ungar. Românii au declarat pasivitatea. Celelalte naționalități au constatat, că în alegeri, față de apăsarea colosală a administrației este *imposibilitate* să se poată alege candidați naționaliști. Care a fost urmarea acestui tratament față de naționalități? Opinia publică a Europei s'a întors în contra ungurilor. Naționalitățile țineau adunări afară de parlament. Vestitul congres al naționalităților ținut în 10 august 1895 în Budapesta a aflat ecou. Bărbați distinși ca *Björnson*, contele *Tolstoj* și alții, au devenit contrari ungurilor. Numeroși ziaristi europeni au venit în Ungaria, să se convingă despre chestia naționalităților și despre chestia croată...

În timpul guvernului coaliției au intrat

în parlamentul ungar 25 de deputați naționaliști: 14 români, 7 slovaci și 4 sârbi, iar pe timpul guvernului *Khuen-Héderváry* numărul acesta a scăzut la 8: 5 români și 3 slovaci; *nici un sârb*. Cu prilejul alegerilor din urmă naționalitățile au avut oarecare satisfacție: candidații de deputați ai opoziției au fost tratați, în felul cum au fost tratați timp de 40 de ani candidații naționalităților. Curat zicala: *hodie mihi, cras tibi!*

În zilele noastre din cauza politicii de naționalități greșită a ungurilor și din cauza politicii balcanice a curții austriace, *trialismul* e de mare importanță. În curând în *Zagreb* va învia vechea lozincă: *aula est pro nobis*. Coaliția sârbo-croată a luptat cu îndârjire pentru legătura istorică dintre Ungaria și Croația, dar în sfârșit coaliția sârbo-croată nu voește să se expună, ca Croația să fie expusă domniei statariale și că expresia „*visoki sabore*“ să fie obiect de dispreț în parlamentul ungar, și mai cu seamă că într'o singură ședință a parlamentului ungar să se detragă deputaților croați de peste șazeci de ori cuvântul.

Așa cred, că ungurii vor putea fi în clar cu aceea, că ce însemna în 1867 aula est pro nobis și ce înseamnă aceasta acum, față de politica balcanică.

Eu întotdeauna am fost și sunt de părerea, că o *politică națională ungurească adevărată e posibilă, dar numai în înțelegere cu naționalitățile și cu croații*.

Ungaria nicicând n'a fost *regnum unius linguae* și nicicând nu va fi de atare... Ungaria nu e stat *omogen*, ci *eterogen*. Principiile cari sunt potrivite într'un stat eterogen aplicate într'un stat omogen, duc la *imposibilități*.

Imi servește spre mângâiere faptul, că în Ungaria mai sunt bărbați unguri buni patrioți, cari *conzideră chestia naționalităților de cea mai importantă chestie. Intre aceștia în primul rând se găsește Iuliu Iusth*.

Din cauza politicii balcanice a curții austriace *trialismul* li se prezintă ungurilor ca o nălucă. Altul era senzul aula est pro nobis în 1867 și altul este el astăzi. Partidul autonom croat în frunte cu *Sustersich* pregătește *trialismul*. Așcuțișul numirei noului ban, *Cuvaj*, este îndreptat în contra coaliției sârbo-croate.

În monarhie vor avea loc străformări mari.

Cavete!

Școala pentru economia și industria de casă a reun. fem. române din Sibiu

Atragem atențiunea cititorilor noștri asupra prospectului *școlii de menaj din Sibiu*, publicat în nr. 5 al ziarului nostru, și în special asupra cursului de *bucătărie fină*, care se va începe la 1 februarie n. a. c., asupra căruia se găsesc toate lămuririle în următorul:

Prospect.

Reuniunea femeilor române din Sibiu, în urma experiențelor făcute la școala de menaj și industrie de casă, a hotărît a aduce programului de până

acum unele modificări, pe cari le află necesare, pentru a putea da elevelor, cari frecventează aceste cursuri, pregătirea necesară. Reuniunea, având în vedere slaba pregătire a fetelor noastre pentru marea și frumoasa chemare ce ele au în viață, și constatând puțină educațiune națională, pe care o primesc în școlile străine, a hotărît a face din școala de menaj nu numai un curs de bucătărie, ci un curs de completare al studiilor, un curs, în care elevele pe lângă partea teoretică și practică a ocupațiunilor casnice, să poată primi și instrucțiunea necesară în toate direcțiunile, precum: economia de casă, igiena, contabilitatea menajeră, chimia alimentară, noțiuni pentru creșterea copiilor, literatura românească, cursuri de grădinarie etc., pentru a putea corăspunde pretențiunilor timpului de azi, care cere dela femeie pe lângă însușirile casnice și o instrucțiune mai îngrijită. În special se va da atențiune în acest curs educațiunii naționale, de care se simte atâta trebuință în țara noastră.

Pentruca elevele să poată primi instrucțiunea și educațiunea necesară, Reuniunea a găsit nesuficient timpul de trei luni, care forma până acum un curs, și anul acesta a hotărât, ca durata cursului să fie de cinci luni.

*

Școala pentru economia și industria de casă, are o secțiune economică și una industrială. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde o parte teoretică și una practică.

Partea practică.

1. Prepararea bucatelor simple, prepararea bucatelor pentru ocaziuni. 2. Cunoașterea, conservarea și prepararea cărnurilor albe (paseri, vițel), a cărnurilor roșii (vită, porc, berbece), a vînatului a racilor, broaștelor, melcilor etc. 3. Cunoașterea și prepararea legumelor, conservarea lor sub diferite forme, precum: uscate, sărate, conserve în oțet, conserve procedul *Rex*. 4. Cunoașterea fructelor, pregătirea lor pentru trebuințele zilnice și conservarea lor sub diferite forme precum: uscate, compot, marmeladă, dulceață șerbet, sirop, licher, vin. 5. Prepararea pâinii, și a cozonacilor (colaci) și a diferitelor prăjituri. 6. Aranjarea meselor, prezentarea bucatelor și modul de a le servi la diferite ocaziuni. 7. Compunerea listei de bucate pentru ocaziuni și pentru familie, potrivit cu starea materială, cu anotimpul, cu starea sanitară, cu etatea și cu ocupațiunea membrilor familiei. 8. Îngrijirea păsărilor de curte. 9. Curățirea odăilor și păstrarea ordinii. 10. Spălătul și călcatul rufelor simple și al celor întărite; spălătul și călcatul stofelor de lână și de mătăasă, scoaterea petelor de pe rufe și haine. 11. Prepararea săpunului. 12. Grădinaritul.

Partea teoretică.

Studii:

1. Religiuina. — 2. Economia domestică (de casă). — 3. Chemia alimentară. — 4. Noțiuni de grădinarie. — 5. Contabilitate menajeră. — 6. Igiena (noțiuni de anatomie, de fiziologie și îngrijirea holnavilor). — 7. Limba și literatura română.

Cursul acestei secțiuni durează cinci luni, dela 1 septembrie st. n. până la 1 februarie, sau dela 15 februarie până la 15 iulie st. n.

Elevele cursului de menaj sunt obligate a trece în timpul liber în secțiunea industrială, unde vor lucra în timpul de cinci luni următoarele: rufărie: o cămașă de zi, o păreche de pantaloni, un camison; lucruri de lux în stil românesc; croitorie: o bluză simplă, o păreche de foi (fustă simplă), și cârpitul rufelor și al hainelor. Elevele secțiunii de menaj sunt toate interne. Se primesc eleve, cari au împlinit cel puțin 15 ani, sunr preferite cele cu clase civile. Taxele sunt de 70 coroane lunar, din care 10 cor. se socotesc pentru instrucțiunea ce o primesc în secțiunea industrială. Taxele se plătesc în mod anticipativ, fie lunar, fie pe cursul întreg. Afară de această taxă mai e o taxă de înscriere de 5 cor., iar pentru întrebuițarea mașinei de cusut 8 cor., pentru cursul întreg.

In interesul propriu aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin obiecte pentru ornamente și de folos, în Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.

recomand onor. public să privească expoziția din cele mai moderne depozit foarte mare.

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

Secțiunea industrială.

Secțiunea industrială cuprinde un curs de 5 luni și un curs de un an, curs de un an. Cursul de 5 luni începe la 1 Septembrie st. n. și durează până la 1 februarie; în acest curs se înveță: croitoria (haine), cârpiul, broderii în diferite stiluri și țesutul. În cursul de primăvară, care începe la 15 febr. st. n. și durează până la 15 iulie, se lucrează rufărie, broderii albe și colorate, cârpiul și țesutul. În ambele cursuri se predau și noțiuni teoretice relative la aceste lucruri.

În cursul de un an se înveță: cursul rufelor și al hainelor; precum și croiul lor; dantele cu cio-cănele (Klöpplabert), broderii albe și colorate, țesutul (tors, urzit, învelit, țesutul pânzei în 2 ite, în 4 ite, alesături în bumbac, lână și mătase, țesături Smirna); desen, pyrogravură, pictură aquarelle; montatul diferitelor obiecte, cârpiul rufelor și al hainelor.

Elevele secțiunii industriale pot fi atât interne cât și externe. Elevele interne ale acestei secțiunii plătesc o taxă de 70 cor. lunar, din care 10 cor. se socotesc ca didactru; taxa de înscriere e de 5 cor., iar pentru întrebuințarea mașinei de cusut 4 cor. lunar. Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate de didactru. Instrucțiunea în ambele secțiuni e în limba română; elevele pot lua lecțiuni de limba franceză și germană, de muzică instrumentală sau vocală, de pictură etc. pe lângă o taxă separată. Și în cursul acestei secțiuni, taxele se vor plăti anticipativ.

Elevele interne ale școlii au să aducă cu sine: o saltea, o plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, $\frac{1}{2}$ duzină rufe de corp, 6 ștergare pentru bucătărie, obiecte de toaletă, precum: piepten, perie de cap, perie de dinți, și hainele necesare. Șorturile pentru bucătărie și uniformă pentru casă și le vor coase ele înseși.

Afară de aceste cursuri școala mai are un curs special de bucătărie fină, care începe la 1 februarie st. n. și durează până la 30 aprilie. Taxa lunară e de 90 cor. pentru elevele interne, de 75 cor. pentru cele externe; externe nu pot fi însă decât acelea, a căror părinți locuiesc în Sibiu.

Pe lângă instrucțiunea teoretică și practică, se dă o deosebită atențiune educațiunii, și pe cât permite timpul și împrejurările, elevelor li-se va face posibilă frecventarea concertelor de seamă, a teatrului, și îndeosebi a diferitelor manifestări artistice românești.

Impărțirea orelor

(Secțiunea economică).

Elevele sunt împărțite în două grupuri.

Grupul I.

Ora 7 dejunul, 8—9 explicarea listei de bucate, rețetele mâncărilor, 9—12 prepararea bucatelor, 12 prânzul, 1—2 recreațiune, 2—4 lucrul de mână, 4—5 ojină și recreațiune, 5—7 studii, 7 cina, $7\frac{1}{2}$ —9 prepararea lecțiunilor pentru ziua următoare și $9\frac{1}{2}$ culcarea.

Grupul II.

Ora 7 dejunul, $7\frac{1}{2}$ —9 curățirea odăilor, 9—12 lucrul de mână (lunia spălat, joia călcatul rufelor), 12 prânzul, 1—2 recreațiune, 2—4 lucrul de mână (sâmbătă cârpiul), 4—5 ojină, recreațiune, 5—7 studii, 7 cina, $7\frac{1}{2}$ —9 prepararea lecțiunilor pentru ziua următoare și $9\frac{1}{2}$ culcarea. NB. Vizi-tele sunt permise numai între orele: 3—5 p. m.

Cel mai frumos cadou la orice ocazii pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul *Din cele trecute vremi*, însemnări despre încopiturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

Litere — Arte — Științe**RESEMNARE.**

Aș mai veni din când în când, femece
Mănat de dor și de păreri de rău
Să ne întâlnim pe tainica alec.
Dar te-or vorbi iar oamenii de rău.

Ti-aș trece în amurguri pela poartă
Și n'ăș mai fi împotriva-mi mut călău,
Dar lumea-i rea și inima mi-e moartă...
Și te-or vorbi iar oamenii de rău.

Și aș veni în nopțile albastre
Să bat tremurător în geamul tău
Dar slabă-i firea tinereții noastre,
Și te-or vorbi iar oamenii de rău.

A. Cotruș.

Schimbările intervenite în situația aromânilor

— Sfârșit. —

În deosebire de această schimbare care în-seamnă o coborîre și care, cum am spus, nu se poate pune pe seama noului regim otoman, prin faptul că nu a fost, nu a putut să fie provocată de el, constituția a mai adus și altele.

În primul rând este schimbarea atitudinii factorilor politicei actuale a Turciei față de noi.

Pe când Abdul-Hamid governa cu elemente asiatiche, care nici nu auziseră de vlahi, și cu agenți, influențați de camarila fanariotă din Constantinopol, cari nu voiau să audă, Juna Turcie a pus în evidență elemente cari au trăit ani de zile în mijlocul naționalităților din Macedonia, cari au luptat cu bandele de antarti și de comitagii, cari în această acțiune a lor s'au izbit la tot pasul de atitudinea neutră a aromânilor și au adus astfel cu sine o intuiție precisă a împrejurărilor interne și a înclinațiunilor diferitelor elemente.

Pe când politica lui Abdul-Hamid, consta în compromisuri necontenite cu forțele ruinătoare, cedând când uneia, când alteia, căutând să câștige cât mai mult timp până la desfacerea totală a imperiului, junii-turci, cel puțin față de elementele din interior, au luat o atitudine precisă manifestându-se energie împotriva tuturor acelor, cari arată vailități ostile conservării imperiului.

În asemenea împrejurări aromânii, cu interesele lor fatal identice cu cele turcești, trebuiau să găsească un sprijin cu atât mai mare, cu cât, referitor la dăușii, nu se putea arunca acuzarea de șovinism care s'a rostit față de acțiunea de colonizare cu Bosnia și Cretanii musulmani, pe care junii turci au încercat-o.

Astfel s'a văzut că, alătura cu secțiunea de colonizare a Comitetului june-turc, la Salonic, s'a înființat o societate formată din români și turci, având de scop răspândirea limbii turcești și românești.

Această societate lucrează cu multă activitate pentru scopul propus, plătind învățătorii români și turci în acest scop.

Pe lângă aceasta, statul otoman, în dorința lui de a micșora importanța organizațiilor culturale-religioase nemusulmane, luându-le cât mai multe din atribuții, se pune cu o vădită grabă la dispoziția comunităților care doresc să aibă școli subvenționate de stat.

În aceasta, guvernul are avantajul unor precedente și al unui început de realizare a idealului de statificare a școlilor nemusulmane, ce hrănește, iar comunitățile aromâne, singurele care au profitat într'o oarecare măsură de această dispoziție, au avantajul că se despart de înghețarea bugetară în care se zbat atâtea patimi.

Un alt avantaj este că asemenea comunități, scăpate de buget, capătă înlesnirea de a se mișca mai conform cu interesele speciale ale elementului aromânesc, interese care de multe ori sunt în conflict cu vederile factorilor bugetari.

Pe măsură ce asemenea comunități se libe-

rează de buget, se formează, grație acestei atitudini favorabile a clasei conducătoare otomane, o serie de elemente intelectuale liberate de buget prin faptul că-și găsesc alte ocupații în serviciul publice otomane.

Încetul cu încetul se a cătuiește clasa intelectuală mai puțin servilă față de buget, ea vorbește și va vorbi, nu cu gândul ascuns la a obține vre-o situație bugetară, ci din curiozitate.

Alături cu aceasta, întreaga masă a poporului aromân suferă o influență educatoare. Zilnicile de clarții ce se fac, fie ele dezinteresate, fie interesate, în numele poporului, îl pregătesc cu ideea că nu trebuie să aștepte totul de la factorii bugetari.

Congresele convocate, și cele ce se vor mai convoca, chiar atunci când ascund în dosul lor persoane cari trag șfori în scopuri de interese și ambiții bugetare, au frumosul rezultat de a pregăti pe diferiții reprezentanți ai diferitelor comunități, cu ideea că trebuie să procedeze solidar cu ceilalți din alte comunități.

Astfel, simțul de unitate, de organizare unitară, capătă din ce în ce mai multă stăpânire. Inițiativa populară se desmorțește. Elementele pe care altădată nu le-ai fi putut atrage cu nici un chip dela interesele lor particulare, intră în luptă, cheltuind banul lor.

Toate aceste lucruri pregătesc terenul pentru constituirea juridică a poporului aromânesc ca naționalitate.

Înșișii junii turci, în acțiunea de protecție și o acordă elementului aromânesc, se simt stânjeniți de anormalitatea stării legale în care se află acesta. Ca atare, ei nu așteaptă decât o mișcare mai efectivă spre a-i pune capăt.

Și, în asemenea împrejurări, chiar și faptul că, față de o asemenea stare de spirit a poporului aromânesc, organizarea bugetară a renunțat la rolul ei politic, dând naștere situației excepționale de azi, este o coincidență care va fi menită să grăbească mișcarea spre rezolvirea chestiei religioase pentru motivul că această situație face și mai simțită nevoia unei asemenea organizări.

Așadar putem spune că, dacă era constituțională nu a adus, printr'o trăsătură de condiție schimbarea situației noastre legale, în schimb ea a contribuit în cea mai înaltă măsură să dea, nu numai împrejurări politice favorabile pentru o asemenea schimbare, dar și elementele necesare și stare de spirit convenită, pentru ca inițiativa spre o asemenea schimbare să pornească dela aromâni.

Că această inițiativă, luată de astădată pe baze mult mai serioase, nu poate întârzia mult, s'a dovedește, între altele, și printr'o anchetă întreprinsă nu de mult de către Societatea de cultură macedo-română din București.

Această societate, adresând o circulară pri care întreabă ce soluție preferă poporul în chestia religioasă (o înțelegere cu patriarhia, sau crearea unui episcopat național independent de patriarhia primită peste o sută de răspunsuri, unele semnate de sute de iscalituri, în care comunitățile aromânești se pronunță energie împotriva patriarhiei cerând stăruitor a se lua o inițiativă grabnică pentru rezolvirea problemei religioase pe orice cale).

Rezumând, putem spune, așadar, că, după epoca română nu ni-a creat o situație legală nouă, în schimb, prin modificările reale ce li-au adus în viața aromânilor, ea a contribuit în cea mai mare măsură să formeze împrejurări favorabile pentru ca această schimbare să se poată open prin aromâni chiar.

Și aceasta nu e puțin.

(Calendarul Ligii Culturale pe anul 1912).

Const. No.

— Ziarul „Românul” s'aflu de vânzare în București la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

Agitația opoziției împotriva guvernului

Meetingul din sala Băilor Eforiei

Cititorii noștri sunt în curent din știrile ce am publicat la timp cu acțiunea opoziției unite din București, care s'a retras din parlament pe motivul că guvernul nu procedează în conformitate cu constituția.

În asemenea împrejurări, tradiția este în România, că odată ce opoziția renunță la acțiunea parlamentară să procedeze pe cale de agitație în stradă la răsturnarea guvernului.

Se credea că moravuri de acestea au dispărut din viața politică a României unde de câțiva ani moravurile politice au căpătat un aspect cu totul civilizat și modern.

În anul acesta însă frecările dintre partide, s'au înăspriț tot mai mult și iată că s'a ajuns și la mișcări pe cari nu credeam să le mai vedem revinate.

Duminecă cele două opoziții: liberală și conservator-democrată, au ținut la București un mare meeting politic, la care au participat 10.000 de persoane din capitală și provincie.

Au luat cuvântul dd. Take Ionescu și I. Brătianu, șefii celor două opoziții lămurind cauzele retragerii din parlament și atacând guvernul pe motivul că nu este constituțional și din cauza faptelor sale ilegale.

După aceste s'a cetit și aclamat o violentă mișcare împotriva guvernului, după care mulțimea a eșit în stradă se manifesteaza.

Manifestație și incidente.

Numeroasa mulțime de manifestanți având în frunte plecarea cu inscripții „jos guvernul”, „jos usurpartorii partidului conservator” și mai multe steaguri toate în doliu a apucat pe calea Victoriei, cea mai frecventată stradă din București spre a manifesta în fața cluburilor diferitelor partide.

În fața clubului liberal mulțimea se opri, strigând „jos guvernul”, „trăiască partidul liberal”, apoi au înaintat în piața teatrului național unde s'au găsit în fața unui cordon de sergenți de oraș.

În fața cordonului se găsea primul procuror și ceilalți procurori și judecătorul de instrucție împreună cu toți funcționarii superiori de poliție.

Voci stridente, un infern de glasuri, se produse, unii dintre manifestanți având cu ei semnale făceau un zgomot infernal.

Manifestanții au făcut o încercare de a rupe cordonul.

Primul procuror a somat în două rânduri manifestanții să se retragă ei însă își păstrau poziția nevrând să înțeleagă. La fereastra clubului conservator care se află în aceeași piață stăteau câți-va partizani ai guvernului.

Îndată curentul manifestației a fost îndreptat spre club, o ploaie de proiectile au spart geamurile și apoi tot ciubul a fost devastat.

A urmat apoi o șarjă din partea cordoanelor militare care a evacuat piața teatrului. S'a produs în acest timp o învălmășală extraordinară în care mulțimea a avut de suferit lovirea cordonului de jandarmi iar aceștia la rândul lor maltratări din partea publicului.

În acest timp s'au tras și focuri de revolver, din fericire fără de incident, spre clubul cons. democrat.

Sunt mai mulți răniți ușor din mulțime și dintre jandarmi.

Situația guvernului:

De obicei manifestări de asemenea natură în România s'au isprăvit mai întotdeauna prin retragerea guvernului.

Actualul guvern conservator însă pare că nu voaște să se lase și a organizat contra întruniri în toată țara.

Vom aștepta desfășurarea împrejurărilor să ne arate întru cât speranțele diferitelor partide pot fi întemeiate.

La palat vor fi primiți în audiență d. Marghiloman ministru de interne și dd. Take Ionescu și I. Brătianu.

Prânzul episcopului dr. Dem. Radu

Oradea-mare, 24 ianuarie,

Cu poșta de azi corespondentul nostru dela Oradea-mare, care nu a participat la banchetul dat de P. S. Sa episcopul Demetriu Radu, așa că nu ne-a putut trimite informații autentice, ne trimite ziarul local „Tiszántúl”, din care extragem următoarele;

Afară de vre-o 50 de persoane care au participat la masa P. S. Sale episcopului dr. D. Radu, au fost invitați, și au luat parte, și următorii români:

dr. Aug. Lauran, Vasile Mangra, Ioan Butean, dr. Florian Stan, Samuil Ciceronescu, Gavriil Rednic, Nicolae Papp, dr. Coriolan Papp, Ioan Papp, dr. Aurel Lazar, dr. Izidor Pop, Sever Selegian, dr. Nicolae Popovici, dr. Corneliu Bulc, dr. Grigoriu Pap, dr. Silviu Maior și Vasile Ferdic.

Toastul episcopului Radu.

Domnilor, vă salut cu adevărată bucurie și cu acest prilej la modesta mea masă. Când la începutul noului an vă doresc tuturor tot binele totodată rog pe Dumnezeu să reverse asupra noastră și să întărească între noi spiritul păcii, a frăției și înțelegerii. Deoarece Ex. Sa episcopul cont. Széchenyi Miklós acum prima oară mă onorează cu prezența Sa, dați-mi voie, domnilor, ca cu toată căldura inimei mele să salut pe acest bărbat distins al bisericii catolice și al patriei noastre, care pentru însușirile eminente de care dispune este chemat, să mărească cu nouă strălucire gloria istorică a scaunului episcopesc din orașul sfântului Ladislau. Deie cerul, iubite frate episcop, ca iubirea noastră frățească și comunitatea chemării noastre apostolice, aici la țărnișii Crișului-repede, să fie isvor de roade bogate pentru fericirea bisericii și, prin aceasta pentru fericirea scumpei noastre patrii.

Toastul prefectului dr. Miskolczy Ferencz.

Discursul frumos, avântat și poetic, rostit de cătră Ex. Sa episcopul, ne umple inima de mulțumită și recunoștință. Și deoarece Ex. Sa a binevoit să închine mai întâi pentru noi oaspeții, și eu închin mai întâi în numele oaspeților, în sănătatea și pentru fericirea Ex. Sale. (Ovații însuflețite). Din cuvintele Ex. Sale a transpirat cuvântul iubirii și al păcii. Știm cu toții, că acești doi factori sunt de cea mai mare importanță în viața publică și în cea socială. Fără de iubire nu-i nimic, fără de aceasta viața omenească e goală, pustie și nefecundă. La toate, și mai cu seamă în judecarea chestiei de naționalitate se cere iubire. Aceasta este înfăptuirea prieteniei româno-maghiare.

Prietenia româno-maghiară nu e o utopie, ori iluzie, ci e o idee vie, adevărată. (Așa este). Și în scurgerea veacurilor oricât ne-am îndepărtat această idee, această prietenie româno-maghiară, în ciuda multelor divergențe trebuie să se realizeze. Va realiza-o, dacă nu alți factori, viitorul economic comun.

În partea sudestică a Europei sunt două țări, Ungaria și România. Aceste două țări sunt încunjurate de cătră inelul slav și german. Locuitorii acestor două țării stau singuri în întreaga Europa. Aceste două națiuni nu se pot răzima decât pe forțele lor proprii. (Așa-i, ovații însuflețite). Dacă românii din Ungaria se vor gândi cu bucurie asupra faptului, că în vecini se află o Românie independentă, cel mai mare serviciu îl vor face acesteia numai dacă vor rămânea cetățeni credincioși ai statului unitar maghiar. Fiindcă aliatul cel mai natural și sprijinul progresului acestui regat (român, N. R.) este regatul ungar.

Totuș aceste două popoare în privința simțimentelor se depărtează tot mai mult unul de altul. Nu aici în Bihor, — unde grație politicii înțelepte a bărbaților distinși, domnește înțelegere frățească, (Așa-i, ovații însuflețite), ci în opinia publică s'a răspândit credința, că românii sunt iredentiști, cari visează o Daco-Românie.

În opinia publică românească e răspândită credința, că ungurii voiesc să-i despoaie de rassa, cultura și limba lor. Atât iredentismul, cât și

acuza de asuprire e o frază. (Așa-i, ovații însuflețite).

Dacă se vor găsi tot mai mulți, cari necunoscând osteneli, vor lumina opinia publică despre adevărurile drepte, atunci adevărata prietenie româno-maghiară e rezolvită. (Ovații și aplauze).

Inchin paharul pentru aderentul însuflețit și adevărat al prieteniei româno-maghiare, care în urma minții, inimei, poziției și patriotismului său este o figură marcantă și a clerului greco-catolic: în sănătatea episcopului dr. Demetriu Radu. (Ovații însuflețite și aplauze îndelungate).

Alte toasturi nu s'au rostit. Societatea și-a petrecut în cea mai bună dispoziție până târziu după amiază.

*

Publicăm în fruntea ziarului nostru un articol în legătură cu banchetul. Articolul nostru e inspirat de telegrama sumară pe care ne-a adus-o ziarul „Pesti Hirlap” ieri la amiază, când numărul nostru precedent se pregătea pentru poștă. „Tribuna” o știe aceasta, dar cum, în împrejurările triste prin cari trece, trebuie să exploateze orice prilej pentru a face pe intransigenta, rămâne credincioasă tradițiilor sale de gazetă de scandal.

Mai întâi ținem să constatăm, că „Tribuna” se face a nu înțelege ce însemnează un prânz diplomatic, la care un invitat cu greu poate să-și refuze participarea — și dacă da, în împrejurări anumite, chiar dacă e fruntaș al partidului național. „Tribuna” știe foarte bine, că acum câțiva ani reprezentanți parlamentari ai noștri au luat parte la o masă oferită de Justh. Știu, că la masa oferită acum doi ani de P. S. Sa episcopul Papp al Aradului, în onoarea contelui Tisza, a luat parte P. C. Sa protosinzelul Roman Ciorogariu și însuș d. Vasilie Goldiș ca secretar al consistorului.

O doare pe „Tribuna” că pentru motivul acesta nu-l punem pe episcopul Orăzii în rând cu Mangra, care nu s'a mărginit să propage pacea — pe care o vrem și noi pe temeiul programului nostru — și pur și simplu s'a vândut mai întâi pentru un scaun de deputat și pentru mitra episcopescă mai apoi.

Fiindcă „Tribuna” vorbește și de proclamarea de episcop naționalist a P. S. S. Episcopul Demetriu Radu la Blaj, ne mărginim să amintim „Tribunei” că proclamarea i-a venit în rândul întâi în cuvinte simțite și printr'o sărutare în public din partea d-lui Partenie Cosma, „imparțial” al „Tribunei”.

Orice încercare, deci, de a face lumea să creadă că pot să reprezinte intransigența în politica noastră oameni ca acei de de-subtul, din dosul și deasupra „Tribunei” — toți compromiși ori mânați de ambiții și de poftă — e zadarnică.

Cât privește pe P. S. S. episcopul Radu al Orăzii, ținem să declarăm că oricât de bune ar fi intențiunile sale, socotim această stăruință în tradiția prânzurilor un păcat împotriva intereselor poporului nostru și o provocare la adresa conștiinței publice.

Fiindcă noi nu înțelegem că un înalt cleric, și un servitor în rând cu noi al neamului nostru, să facă un pas care să fie protivnic dorinței generale.

advocat Timișoara, dr. Nicolae Șerban deputat districtului Făgăraș, Kinsoky N. câte 4 cor.; dr. Arsenie Micu avocat Lugoj, Vasile Turebenți preot Petroani, Tullius Șeiman proprietar Petroani, dr. Teodor Popu cand. de adv. Oradea Mare, dr. Böhm M. medic Timișoara câte 3 cor. Rudolf Schembra căpitan Timișoara, Eugen Sudreșan preot Costei, Pompilius Barzu dirigent de bancă Végyszert-Mihály, Cornel Serb, Popoviciu, Stats câte 2 cor., dr. George Andru 1 cor. Total au încurs: Dela oferte benevole cor. 537, suprasolviri cor. 142, bilete de intrare 2080. Total cor. 2759, din cari s'au spesat cor. 1633.95 rămânând un venit curat de cor. 1125.05, care sumă s'a predat casei despărțământului Timișoara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

În numele comitetului aranjator aduc pe această cale mulțumită tuturor contribuitorilor. *Romulus Cărăbașiu*, directorul „Astrei“ desp. Timișoara, președintele comitetului aranjator.

Leii dela poarta Academiei franceze. S'a făcut istoric hainei de culoare verde pe care academicienii francezi o îmbracă în zile de ceremonie.

Acuma cineva s'a ocupat de cei patru lei care de 100 de ani stau la poarta academiei, martori ai tuturor „nemuritorilor“. (se știe că acesta este titlul ce se dă de obicei academicianilor francezi) ce s'au perindat prin fața lor. Acești lei sunt o copie a originalelor care se află la Roma în piața palatului dela Thermes și care au fost aduse din Egipt unde datau de 4 secole înainte de Christos.

În legătură cu acești lei se povestește următoarea anecdotă. Erau colorați în verzi când Saint Saens și-a pus pentru primadată candidatura la academie. Neîndând ales Saint Saens, de năcaz răspunde unui prieten care-l mângăie spunându-i că poate va reuși altădată.

— Imi voi pune altădată candidatura numai când acești lei vor fi colorați în roșu.

Pe la 1881 însă devenind vacant scaunul compozitorului Reber, în acelaș tirap leii au fost colorați cu minium.

Atunci cineva i-a amintit lui Saint Saens vorba cu leii și astfel și-a pus din nou candidatura, reușind de astădată.

Un iepure sterpelește 200 coroane. Din Sătmar primim următoarea știre demnă de toată încrederea. Să nu ne mire faptul că un iepure ori cât e el de fricos ar putea să comită un furt. Că delieventul e greu de urmărit și numai o jandarmerie specială de acele care să fie pusă în serviciul unei idei... oarecare ar putea să-și ia un astfel de angajament e adevărat, dar tot adevărat e

că delictul egriestă. Iată-l: Femeia zileră Sofia Trenhauer din comuna Cegheld se întorcea din Sătmar unde fusese pentru a-și ridica dela „Banca Economică“ 200 coroane ce le-a fost depus spre păstrare. În drum pe hotarul Sătmarului femeia a fost însoțită de o droaie de copii dintre cari unul având un iepure l-a oferit acesteia să i-l cumpere. Târgul s'a făcut după oarecare tocmeală, iar femeia ca să-și asigure proprietatea a scos batista în care avea cele 200 coroane în bilete de bancă și a legat un picior al iepurelui.

Pe când femeia migălea cu legatul iepurelui, neastâmpăratul a profitat de un moment când îl cam slăbiseră mâinile proprietarei și smucindu-se după câteva sărituri a dispărut cu cele două sute de coroane. Cercetare nu s'a pornit... Femeia disperată la culme de pierdere a celor 200 coroane, care poate a fost economia atâtor ani de trudă și-a pus capăt zilelor spânzurându-se de un copac din marginea drumului. Dimineața trecătorii au dat peste corpul înghețat al femeii, care a fost transportat apoi în Sătmar.

Egalizarea drepturilor femeilor în Norvegia. Odeștingul norvegian a adoptat proiectul de lege priu care se acordă dreptul de a primi în aceleaș condițiuni ca bărbații, funcțiuni în stat, afară de poștă, miniștri ai clerului, diplomație, agenți consulari și armată.

Logodnă. Duminecă în 21 Ianuarie st. n. a avut loc logodna drăgălașei fice a măestrului român Mihai Ursu, *Lucreția Ursu* cu domnul *Milan Ilin* învățător.

Sincerile noastre felicitări!

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Suveranii englezi salutați de o escadră franceză. Să telegrafiază din Toulon: După ultimele dispoziții ale ministerului marinei, escadra franceză, care a fost însărcinată să salute pe suveranii englezi va fi compusă de un dreadnought, mai multe alte cuirasate, crucișătoare și contratorpiloare, și va fi comandată de fostul ministru al marinei, amiralul Boué de Lapeyrère, care va remite regelui Gheorghe o scrisoare autografă din partea președintelui Fallières.

Această escadră va pleca spre Malta la sfârșitul săptămânei acesteia.

Procesul unui preot atentator. „Nova Reforma“ din Crakovia, anunță din Stanislau că alaltăieri a avut loc dezbaterea procesului intentat preotului rutean pater Kaminsky, care a încercat să

făptuiască, acum câteva luni, în stare de beție, un atentat împotriva episcopului din Stanislau, atentat care însă a fost zădărnicit. Pater Kaminsky s'a rănit atunci el însuși, dându-și o lovitură de cuțit în inimă. El fu adus la spital, unde rănilor i s'au vindecat. La proces, el fu taxat de medicii psihiatri drept un alcoolic notoriu care a comis atentatul într-o stare de absolută inconștiență.

Pe baza acestei păreri a medicilor, Kaminsky a fost achitat.

Deoarece episcopul interzisese lui Kaminsky orice funcțiune eclesiastică, o delegație de țărani ruteni din satul Jalusz, unde Kaminsky funcționase pe vremuri ca preot, s'a prezentat la reședința episcopului, cu rugăminte de a reintegra pe Kaminsky în funcțiunea lui de preot.

Episcopul a răspuns delegațiunii, că țăranii din Jalusz nu trebuie să se amestece în asemenea afaceri, ci să caute mai bine ca să nu le înghețe cartofii în timpul iernii.

Delegațiunea arătându-se nemulțumită de acest răspuns, ea fu concediată de episcop într'un chip foarte puțin grațios.

Balzac pare a trebui să se numere printre înaintemergătorii lui Schopenhauer. În adevăr, în romanul său „Louis Lambert“ găsim dezvoltat un sistem filosofic asemănător în liniile fundamentale cu al lui Schopenhauer.

Miezul sistemului pesimistului german este că esența omului stă în „Voință“ și „Intellect“. Voința aceasta nu trebuie confundată cu manifestările ei empirice; ea are predominarea (Primatul), iar intellectul — afară de unele cazuri — este unelă prin care voința își aduce la îndeplinire hotărârile. Louis Lambert al lui Balzac susține că voința este mediul (le milieu) în care cugetarea își face evoluția. Dă numele de „volition“ actului prin care omul se folosește de voința sa, iar cugetarea (la pensée) o socoate ca produs al voinței. „Ca să cugetăm trebuie să voim“, — zice el. — „Multe ființe au voință, dar nu s'au ridicat până la cugetare“.

Schopenhauer tocmai asupra acestei deosebiri între ființele inferioare și cele superioare stăruie mult.

Constatarea legăturii între Balzac și Schopenhauer o face un german în „Frankfurter Zeitung“.

Dispariția unei sume de 5000 lei. În urma unei inspecții la cassa societății petrolifere „Astra română“ din Câmpina, s'a găsit o lipsă de 5000 lei care cade în sarcina casierului acelei societăți Emil Trechsler. Societatea reclamând cazul par-

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

Cântul întâi

Reședința guberniei

(8)

— Urmare —

El știa perfect să se învârtăască în mijlocul acestui întreg popor de notabili, și se arăta cu tot dinadinsul om de lume. Oricare ar fi fost subiectul discuțiunii, el știa să susțină conversația. Era vorba despre herghelie, ai fi crezut că n'a văzut decât aceea; despre câni, el făcea, asupra celor mai multe rase, observații foarte judicioase; despre anchete judiciare, el părea a cunoaște toate șurubăriile d-lor judecători; se citau lovituri la biliard extraordinare, și aici îl găsiu acasă; se vorbea despre virtute, vorbea despre ea cu însuflețire și cu lacrimi în ochi; despre vin îndulcit ori vin cald, el știa, pentru pregătirea lui, rețete admirabile; despre vămi, el știa să fie mai fin decât cei mai pișcheri, ca să descopere artificiile contrabandei; și e de observat, că se pricepea să învâle totu într'un anumit aer de gravitate potolită, care dedea greutate vorbeii lui. Nu vorbea tare de fel, dar foarte deslușit, fără zor și fără zăbavă: asta era, la urma urmelor, un om foarte cum se cade. Toți funcționarii erau mulțumiți, că-l văd rămânând atât de bucuros în orașul lor. Guvernatorul se explică într'un chip foarte onorabil din partea lui, zicând: „Acesta e un om bine intenționat“, procurorul îl proclamă om price-

put; colonelul de jandarmerie îl socoti un savant; președintele camerei îl califică: *onorabil și bine crescut*; șeful poliției nu încetă de a-l arăta ca un om din cei mai plăcuți; soția șefului poliției, mergând mai departe, făcea din el cel mai politic și cel mai excelent dintre toți oamenii. Ba chiar până și Sabakovici, om foarte sgârțit la elogii, în una din seri, întorcându-se noaptea târziu la castelul lui, se culcă zicând cătră soția lui, care era o femeie uscativă, că petrecându-și seara la guvernator, și prânzind a doua zi la șeful poliției, făcuse cunoștința consilierului Pavel Ivanovici Cicikof, care era un om din cei mai plăcuți! La care soția sa, lăsându-se să alunece, fără voia ei, la o compatrioană mintală, răspunde tușind ușor și împingându-l binisor de pe genunchi.

Opinia era așadar foarte favorabilă pentru călător, și se susținu perfect, unanim în tot orașul, pânăce sgomotul unei particularități, unui straniu proiect, care îi fu atribuit, și asupra căruia vom lumina pe cititorii noștri, aruncă confuzia și nesiguranta în toate spiritele cu privire la el.

Cântul II.

Familia Manilof

Cicikof pune să inhame ca să meargă să vadă pe Manilof, care i-a spus că locuște la cincisprezece kilometri dela oraș.

— Petrușka e însărcinat cu paza lucrurilor. — Portretul lui Petrușka; autorul se scuza că prezintă publicului disprețuitor din Rusia pe lacheul și pe vizitiul unui crou care el însuși nu e nici prinț, nici conte, nici baron, nici chiar general.

Cicikof trece de bariera orașului și mai face încă unsprezece verste, apoi pe a șaisprezece versta. Acolo un țaran e întrebat asupra satului numit Manilovka. — După o jumătate de duzină verste încă, Cicikof sosesce în sfârșit. — Descrierea localităților. — Bucuria lui Manilof văzând că-i vine o vizită oarecare, apoi recunoscând pe Ci-

cikof. — Portretul lui Manilof, în care ai voi să vezi o pasiune, o manie, un vițiu, ca să știi ceva despre el. — Doamna Manilof e cu drept cuvânt soția bărbatului său și amândoi sunt cu drept cuvânt tata și mama micilor Manilof. — Maniere ceremonioase ale perechi sentimentale. — Trio de laude aduse fără restricție tuturor notabilităților orașului. — Înăsprirea complimentelor mutuale. — Sala de mâncat, copiii, guvernorul lor. — Manilof face să strălucească la masă instrucțiunea moștenitorilor săi. — The-mistoalus mușcă de Alceide de ureche. — Manilof, după masa conduce pe oaspe în odăița de fumat, căreia îi zice cabinetul său. — Cicikof, care nu ținează, se coboară la nimiciurile sentimentale ale gazdei sale și din asta face o legătură pentru a afla de a murit multă lume în sat dela recensământul din urmă. — Intendentul aduce lista. Caracterul și situația acestui om. — Cicikof vrea să aibă aceste suflete moarte: Manilof se teme o clipă de oaspele său să nu fie nebun, apoi se liniștește, revine la chestiunile idilice, el promite să meargă la oraș, cât mai curând, ca să facă actul de vânzarea morților săi, și primește afectuosul rămas bun al prietenului său. — Doamna Manilof și cei doi mici învățați în clipa plecării. Se promet jucării. Ultimele silinți pentru a reține pe plăcutul oaspe. Cicikof pleacă. — Vijelie. — Manilof, mereu visător, visează în seara aceia mai visător ca niciodată; o singură chestiune îl zăpăcește: „La ce bun să strângi suflete moarte?“

Era acum mai mult de o săptămână de când călătorul era în oraș, mergând la toate seratele și la toate prânzurile, și petrecându-și timpul, cum se zice, foarte plăcut. În cele din urmă se hotărî să întindă vizitele afară din oraș, începând cu d-nii Manilof și Sabakovici, cărora le dase cuvântul său. Poate că la aceasta a fost atârțat de un alt mobil, de un gând pozitiv mai important, mai după inima lui. Dar aceasta o va afla cititorul încetul cu încetul, pe măsură ce faptele vor trece pe dinaintea noastră, dacă are însă răbdarea să cetească povestea aceasta, ce e drept prea lungă, și care se va desvolta din ce în ce, ba chiar foarte larg apropiindu-se de sfârșit, care va fi, aici ca peste tot, încoronarea operei.

(Va urma.)

chetului de Prahova, acesta a delegat poliția din Cimina cu anchetarea. D. Petrescu șeful poliției, a arestat pe numitul casier și cerându-i să explice dispariția acestei sume el a declarat că lipsa provine din pierderea unui grop de 5000 lei ce l'a ridicat dela oficiul poștal local, pierdut în drumul spre localul societății.

După dresarea actelor, casierul Trechler a fost înaintat parchetului.

† **Dr. Alesandru Pop**, medic arhidiecezan și profesor de igienă la institutele din Blaj, membru în directoriul Șaluțan, membru pe viață al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, membru în consiliul municipal etc. a decedat în mod subit, la 17 ianuarie st. n. 3 oare d. a. în al 24-lea an al fericitei sale plină de muncă stăruitoare, pusă în serviciul binelui public. A fost înmormântat în cimiterial comun gr.-cat. din Blaj, Vineri în 19 ianuarie st. n. la ceasurile 2 și jum. d. a. În vecei amintirea lui!

Pentru împărțirea darurilor noastre de Anul nou. Spre a putea împărți săracilor știutori de carte din ținuturile noastre rămase în întineric (Bihorul, Maramurușul, Sătmarul și săcuimea) abonamentele rezultate din darul de Anul nou al „Poporului Român” rugăm stăruitor pe preoții și învățătorii noștri din aceste ținuturi să ne dea informațiile trebuitoare. Cerem deci, sub semnăturile d-lor ori a oricăror doi intelectuali să ni-se arate nume și adrese de săteni săraci din comunele necercetate până acum de ziare românești — ale ținuturilor de mai sus.

x **Articoli de tombolă și pentru cadouri**, n alegere uiașă, se află pe lângă prețurile cele uai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Vrad, Szabadság-tér No. 12.

x **Oferă** albituri pentru mirese, lucrări proprii în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

Aviz! Fiecare român de bine, care arfi lip. de mașini agricole, motoare cu benzin ferării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x La firma **Kerpel Izsó** din Arad, să imprumută cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

Loc deschis

(Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, redacțiunea nu primește răspunderea).

On. Redacțiune!

În nr. 5, a. c. al „Tribunei” „otelitul” nostru local, care răspunde la numele Simion Butean, iarăși se încumătă a încerca în stilul său „le stil est l'homme” a-și da toată străduința a mă ponegri, ca și când a-și fi de nivelul d-sale.

Între altele mă face mangrist, trădător, pune în contul meu minciuni și dialoage, ca de ex. cu poetul Gheorghe Coșbuc, cu toate, că eu în viața mea încă n'am avut fericirea de a putea vorbi cu acest de toți iubit poet.

E chestiune de gust din partea „Tribunei”, să-și trateze cetitorii cu negliabiile unui om ca Butean și cei ce-l cunosc pe acest domn, nu au nici un motiv să invidieze „Tribuna”, pentru această vrednică achiziție de aderent oțelit, ei își vor face concluzia, văzând aceste rezultate cu cari ne-a îmbogățit „primerirea” în urma căruia azi, și un Butean Simion a ajuns la cutezanța a ataca cinstea oamenilor și își află foaie românească, care să-i publice prostiile, lipsite de cel mai elementar bun simț.

E superflu și sub demnitatea mea, să reflectez la obrăznicia unui om ca Butean.

Bunul simț mă împedecă, că pe cale ziari-

tică să adeverească toate acele fapte a d-lui Butean, cari m'au constrâns a intrerupe contactul social cu dânsul, ceace așa de mult îl doare, cu toate că mi-e coleg și român.

Declar numai, că toate cele scrise de mine la adresa d-sale le susțin și îl provoc, ca de astădată să se țină de cuvânt și să intenteze în contra mea proces — unde — dacă va dori — voi dovedi toate și îi voi da fotografia adevărată, pe care sunt sigur nu o va publica în „Tribuna”.

Cu stimă:

dr. Aurel Nyilvan,
advocat.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

N. D. in Székessyepu. Ați solvit în anul trecut 16'40 fil. Azi am primit 14 cor., din care 9'20 fil., e restanță din 1911, 4'80 bon pe anul 1912.

I. Cosma. Nageludas. În total ați solvit în anul trecut 20 cor. Azi am mai primit 10 cor., din acestea 4 cor. e restanță din 1911. Bon pe anul 1912: 6 cor.

Bibliografie

—x—

La Bibliotecă diecezană din Arad se află de vânzare:

Carlyle Th., Eroii	2.—
Panfile T. Țărișoare de aur	—30
Anestin V., În lumea spiritelor, istoria manifestărilor spiritiste	—60
Carlyle Th. Munca, Sinceritate, Tăcere, pagini alese	—30
I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată	1.—
Dr. Ghibu O.: Despre educație	1.50
Andreiev L., Anatema, piesă, pentru care Sinodul rus l-a excomunicat pe autor din biserica creștină	—60
Demetriad M., Renegatul	—30
Chendi II., Portrete literare	—30
Organizațiunea învățământului popular din Ungaria de dr. Baló I., trad. de dr. P. Pipoș	3.—
Istoria pedagogiei de dr. P. Pipoș	4.—
Herbart și educația prin instrucțiune de Herbart	—60
Curs practic de lucru manual cu figuri explicative de Fl. Iliosa	—60
Elemente de pedagogie de Conta-Kerubach	4.—
metodică	3.—
Dr. Nestor Șimon: Vasile Nașcu, viața și faptele lui în legătură cu luptele grănițerilor năsăudeni pentru asigurarea averilor și fondurilor grănițărăști	6.—
Lovinescu E. Scenete și fantazii	1.50
Princesa Elena de Racovița Furiile amorului	1.20
Flacăra nr. 1, 2, 3, 4, și 5 á	20 fil.
Psihologia precedată de Somatologie și urmată de logica elementară de dr. Pipoș	2.40
Dr. Onișor V.: Legiuirea țării noastre	1.—
N. Iorga: Generalități cu privire la studiile istorice	—50
— Studii și documente cu privire la Istoria românilor, vol. XX	10.—
— Partea românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească. Influențe și conflicte	—30
Brătescu-Voinești, Neamul Udreștilor, schițe și nuvele	—30
Zamfirescu D., Lydda, nuvele	—60
Farfaută,	—30
Gorki M., Scene din viața vagabonzilor, trad. de Carp	—60
Păcurariu I.: Elemente de estetică	1.20
Sărbătorirea profesorului N. Iorga cu ocazia împlinirii a 40 ani de viață. Câteva articole din ziare și reviste	—40
Paveșcu C.: Poezii	3.—
Metodica Matematicii de Gh. V. Costescu	5.—
Metodica limbei române de Gh. V. Costescu	5.—
Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului Herbartian de Popescu I.	4.—
Flamariu, C. Lumen	—60

N. Iorga: Turburările bisericesti și politicianismul 1910—1911.	—35
— Serbările dela Blaj	—70
— Un biruitor, Radu-Vodă Șerban	—50
— Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi	—60
Verne I., Ocolul pământului în 80 zile, trad. de Leca	1.20
Andersen, Grădina raiului și alte povestiri	—60
Nemțeanu B., O călătorie în lumea albinelor	—30
Ține N. Versuri pentru copii	—30
Wildenbruch E., Invidia, trad. de Nădejde I.	—30
Maupasant, Tare ca moartea, roman	1.20
Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normalisti, învățători și institutori	6.—
Rosetti D. R., Razna, note din călătorie, cu o scrisoare de N. Iorga	3.—
Sadoveanu M., Un instigator	1.25
Collodi C. Pățaniile lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn) trad. de A. Buzescu	1.50
Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu	7.—
Culea D. Sp. Învățământul despre natură în școala primară	3.50
Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre	2.—
Metodica limbii românești de Lupu—Antonescu—Nicolescu și Ciocărlie	5.—
Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I.	4.—
Marinescu—Avram Treptele didactice formale	3.—
Davlov Jocuri și jucării pentru copii	1.50
Cum își învață Gertruda copii trad. de Borgovan	1.50
Russo, Cugetări și amintiri	—30
Lovinescu E. Scenete și Fantezii	1.25
Princesa Elena de Racovița, Furiile amorului	1.20
Slavici N., Românii de peste Carpați	—20

La comanda să se alătore și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

Redactor responsabil: **Atanasiu Halmăglan.**

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Biron central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmuța.**

Consultățiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Un tinăr

din familie bună, absolvent de 3 sau 4 cl. gimnaziale sau reale, află loc ca **practicant** la firma **Ioan Comșa & Fiu** Săliște (Szelistye).

Un candidat cu praxă

află imediat aplicare în cancelaria mea.
Dr. Bogdanov Vasza
Kevevára (com. Timiș).

AVIZ.

Aduc la cunoștința Onor. public, că mi-am mutat atelierul de **glăjărie, oglinzi, porcelane, lămpi și afaceri de încadrări** în Arad strada József-főherceg Nr. 9. Colțul stradei Szent-László, vis-à-vis de biserica evanghelică. Efeptuesc încadrări cu prețurile cele mai eftine. Deposit mare în table de sticlă. Renovări să efeptuesc punctual și urgent. Rugând spriginul On. public semnez

Cu stimă:

Urbán Endre.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui **Kotányi János:**

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1:60
Portorico 1/2 "	" 1:90
Cuba 1/2 "	" 2:—
Java aur "	" 1:70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1:90
Calitate fină 1/2 "	" 2:20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Klgr.	" 2:60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2:50
Tea de Congo 1/2 "	" 3:—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5:—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6:—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 "	" 7:—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1:90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2:40
1 sticlă 2/10 rum de Jamaica	" 3:50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI“ se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și
Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

in edificiul bănoii „Arad-Csanádi Takarékpénztár).
(Nr. telefonului 809).

**Recomand
canari cu tril nobil**

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veridică a exemplarelor. Bărbătuși cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimis cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU

— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

Însprețindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

**PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET
LEONH. SCHULZ**

PROPRIETAR:

Văduva **HUGO APFELBAUM**

**CEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.**

**CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.**

**VÂRȘET STR. KUDRITZER
No. 11 și 16.**

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865'

GYAPJAS LAJOS

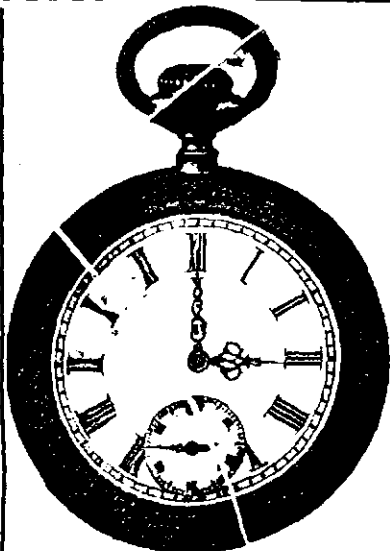
măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

Cele mai bune **oroloage**

Cele mai solide și **juvaericele**

cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și în**

rate pe lângă **chezășie de 10**

ani cu prețuri ieftine, liferează cea

mai bună prăvălie în aceasta privință

în întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din ma-
gazinul meu voi vin-
de-o cu prețul de
cumpărare, unii arti-
coli chiar și sub acest
preț. Să oferă deci

**cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.**

Paltoane-raglan lungi, pentru
dame cu guler de blană, acum
costă numai 19 florini, prețul de
odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre,
pentru copii, acum numai 1 fl. 90
cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela
„Wiener Schossfabrik“ cu prețuri
originale de fabrică, rochiile fru-
moase în orice culoare 2 fl. 25 cr.,
mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi,
pânze, postavuri, dantele și articole
de lux pe lângă prețuri enorm de
ieftine.

Rog priviți galantarele mele.

Palatul teatrului.

NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.

COSTUME DE FRAC, SMO-
CHING, REDINGOT ȘI JA-
CHET, GATA SAU DUPĂ
MĂSURA IN EXECUTARE
: NEESCEPȚIONABILĂ. :

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fete în

ARAD.

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbenă și neagră cu 16
coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comanțele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrassy-ter. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, in-
ființată de institutele financiare (băncile) române
din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **PARTENIU COSMA**,
directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asi-
gurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate
combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra
spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare”
: le face în condițiunile cele mai favorabile. :

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum
și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Pros-
pecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. —

Persoanele cunoscute ca aevizitori buni și cu legături —
pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni
gratuite în orice afaceri de asigurare fără deo-
bire că aceste afari sunt făcute la ea sau la
altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca gener. de asigurare”
Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei”).

„Someșana”,

institut de credit și economii, societate pe acții în Dé.s. —
Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă „ 180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi hipotecare, cam-
biali, pe lomcard. etc. — Primește de-
puneri spre fructificare pentru cari plă-
tește 5 procente interese, iar pentru de-
puneri mai însemnate și stabile pre-
cum și pentru depuneri dela corpo-
rațiuni culturale și bisericești solvește
5 procente și jum. la sută interese.
Darea de venit o solvește institutul.

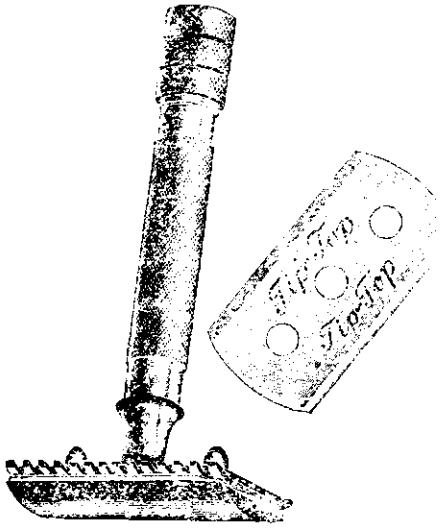
o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin
poștă, spre care scop la cerere se tri-
mite cheque-uri poștali. — Corespon-
dența în limba română, maghiară și
germană. o o o o o o o o o o

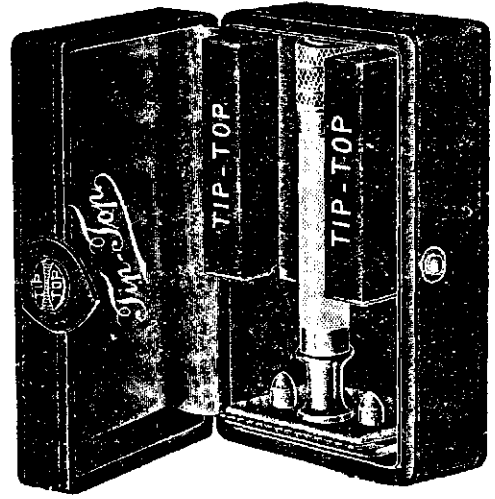
Direcțiunea.

J. N A D E R CUȚITAR.

ARAD. (Palatul-Minoriților).

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această bransă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: bri-ceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru :-: reparări. :-:

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

Nr. telefonului 604.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nr. telefonului 604.

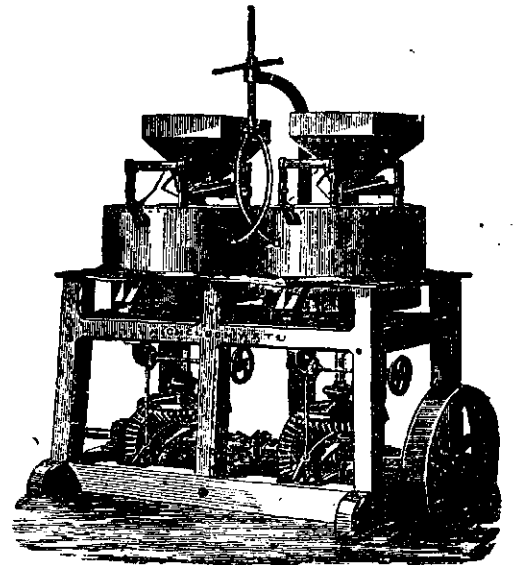
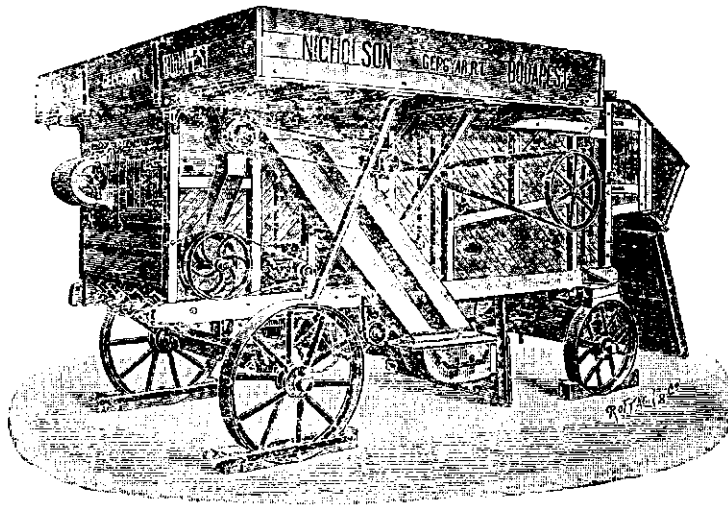
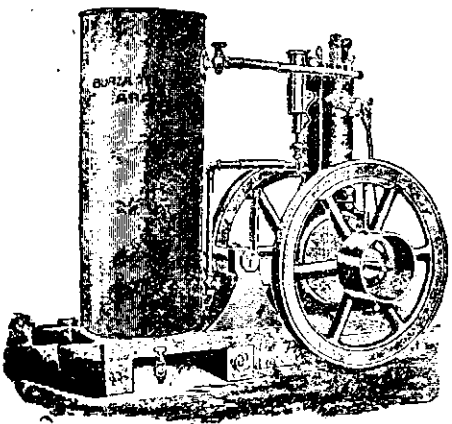
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter, „Catalog trimitem gratuit“.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

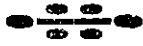
Filiarele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „: „: „: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

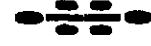
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

BCL Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	„	119,830.992-—
(viață	„	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acvișii, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon Nr. 556.

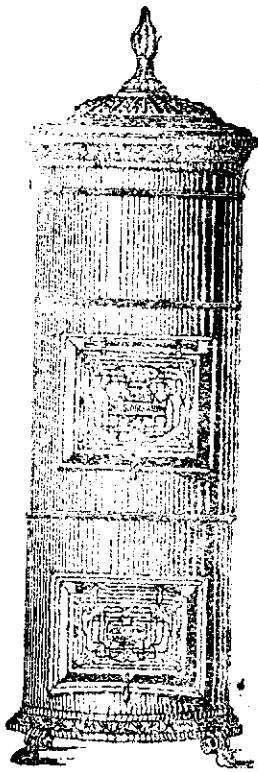
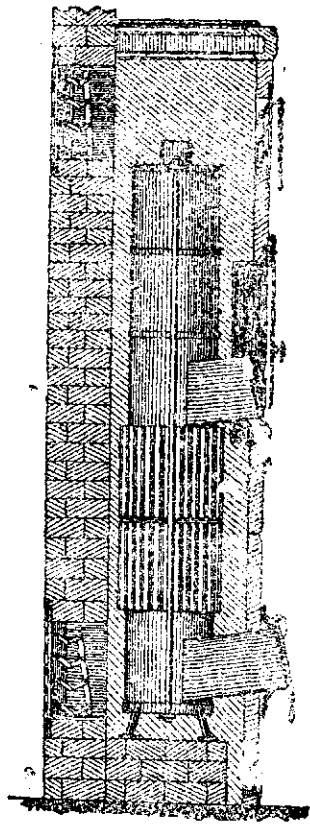
Szilágyi és Társa

Arad, Str. Béla (Béla-tér) Nr. 2.

Distins cu „Grand Prix“ și marea Diplomă de onoare, de la expoziția internațională din Timișoara în 1908.

Distins cu „Grand Prix“ și marea Diplomă de onoare, de la expoziția internațională din Timișoara în 1908.

Recomandă căhale și cuptoare pentru culină (mașini de gătit) din material rezistent la foc, recunoscute ca cele mai bune.

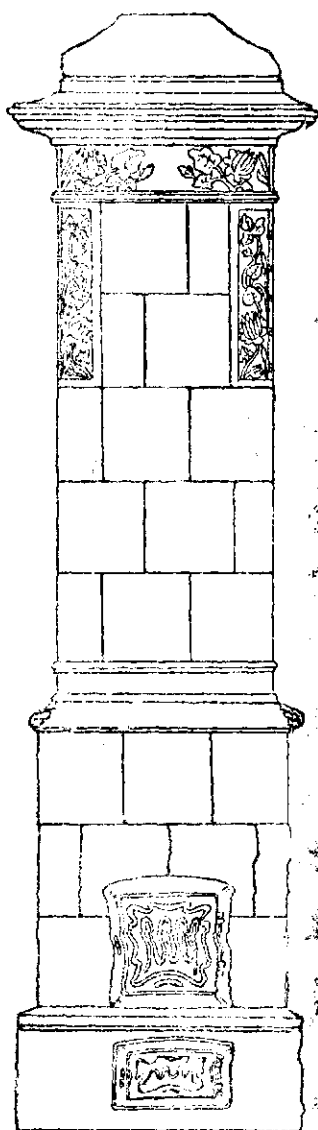
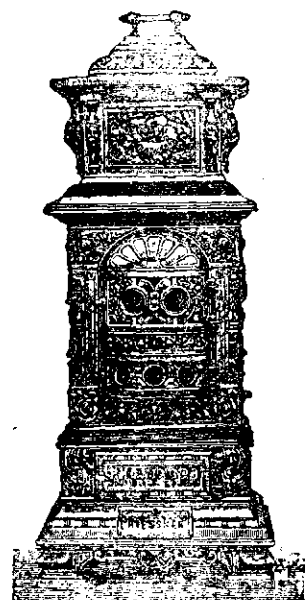
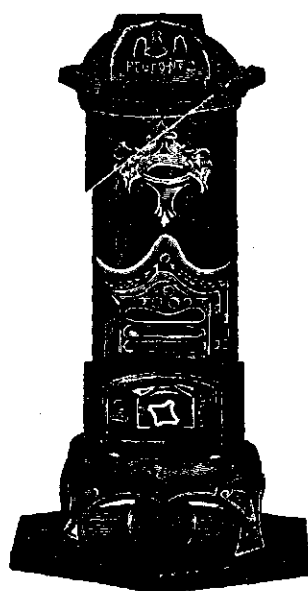
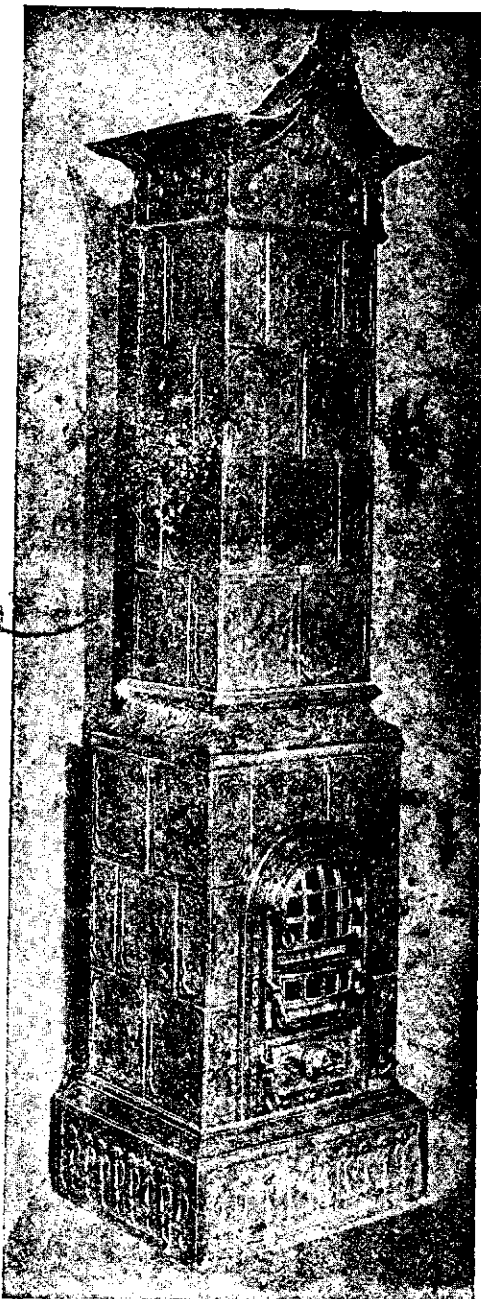
Se angajează pentru a providea cu aranjament de încălzire dela centru, după sistem „Maidinger“. Căptușirea vanelor de scaldă și de pereți — pe lângă cele mai moderate prețuri.

Mutarea căhalelor și a cuptoarelor precum și ameliorarea lor, să efeptuește urgent și special.

Depozit în olane și căhale cu încălzire rapidă.

Cu preț-oferte și deseemnuri servim cu prompteță.

Depozit special de fabrică în căhale continuu arzătoare sistem „Riesner“.

Căhale sistem „Riesner“ continuu arzând.

TIPĂRUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA“ ARAD.